

كتاب

قصص النبيين للأطفال

بقلم: أبو الحسن علي الحسيني الندوي

الجزء الثاني

مترجم إلى اللغة الأوزبكية

أنور أحمد

طشقند:

٢٠١٣ م

Абул Ҳасан Али Ҳасан ан-Надавий

ПАЙҒАМБАРЛАР ҚИССАСИ

(Болалар учун)

Иккинчи қисм

Араб тилидан:

Анвар Аҳмад

таржимаси

Тошкент

2013-йил

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله، وسلام على عباده الذين اصطفى.

أما بعد: فقد ظهر الجزء الأول من ((قصص النبيين للأطفال)) وهو يشتمل على قصة سيدنا إبراهيم وقصة سيدنا يوسف عليهما صلوات الله وسلامه. فكان الإعتناء به كثيرا تخطّي أمل المؤلف، فقد تلقاه رجال التعليم وأولياء الأطفال بحفاوة وترحيب ونوهت به المجالات الإسلامية في عبارة قوية، ونشط الأطفال وتلاميذ المدارس الصغار لقراءته، ورغبوا فيها رغبة لم يكن المؤلف يترقبها، وقد قرأنا في أسارير جباههم الوضاحة، وفي ملامح وجوههم النيرة - وهم يقرأون هذا الكتاب - سطور السرور والنشاط. وسررنا كثيرا وحمدنا الله لما سمعنا الصغار يحكون قصة سيدنا إبراهيم وسيدنا يوسف، وقد ذلت بها ألسنتهم، وهضمتها عقولهم الصغيرة.

كل ذلك شجعنا على التقدم في هذا الطريق، وحشنا على إتمام هذه السلسلة، وبها نحن أولاء نتحف الصغار وأولياءهم الكبار بجزء آخر من سلسلة ((قصص النبيين للأطفال)) مشتملا على قصة نوح وقصة هود وقصة صالح عليهم السلام.

وفي ثنايا القصص ومطاويها فوائد تفسيرية وتاريخية، وأجوبة عن أسئلة خفية قد يتناجى بها الضمير. وعلى المعلمين أن يطالبوا التلاميذ بحكاية هذه القصص ويكلفوهم تلاوتها واستحضارها وإعادتها، فقد جربنا في ذلك فائدة كبيرة.

والله المستول أن ينفع بالكتاب طلبة العربية والناشئة الإسلامية، ويجب إليهم أشخاص الأنبياء وسيرهم، والإقتداء بهم، وبالله التوفيق.
أبو الحسن علي الحسيني الندوي

Бисмиллаҳир роҳманир роҳим

Аллоҳга ҳамд ва танлаб олган бандаларига саломлар бўлсин.

Аmmo баъд: “Болалар учун пайғамбарлар қиссаси” номли китобнинг аввалги бўлими дунё юзини кўрди. Унда,

сайидимиз Иброҳим алайҳиссалом ва сайидимиз Юсуф алайҳиссаломларнинг қиссалари ёритилган эди. Мазкур китобга қизиқиш кўп бўлгани сабабли, муаллиф ҳам орзусига етди. Таълим соҳасидаги мураббийлар томонидан кўплаб олқишларга сабабчи бўлди. Ёш болалар ва бошланғич мактаб болалари бу китобни ўқишга қаттиқ рағбат қилишдики, муаллиф ундай бўлишини кутмаган эди. Биз уни, уларнинг юзларидаги қувонч ва табассумдан уқиб олдик. Чунки улар, ушбу китобни қувонч ва фаолликда ўқишар эди. Биз жажжи болажонларни Иброҳим алайҳиссалом ва Юсуф алайҳиссалом қиссаларини ўқиб, ундаги нарсаларни англашганидан кўп шод бўлиб, Аллоҳга ҳамд айтдик. Мана шу нарса, бизни қиссани давомини ёзишга туртки бўлиб, шижоатлантирди. Биз жажжи болажонларимиз ва уларнинг устидан масъул бўлган мураббийларга Нуҳ, Ҳуд ва Солиҳ алайҳиссаломларни қиссаларини ўз ичига олган “Болалар учун пайғамбарлар қиссаси” номли китобимизни иккинчи қисмини тухфа қилмоқдамиз.

Қиссанинг ичида тарихий таҳлиллар ҳам борки, у қалбнинг тўридаги махфий саволларга жавоб бўлади. Ўқувчилардан ушбу қиссаларни баён қилиб, гапириб беришга ва қайта-қайта ўқишларини талаб қилишга мураббийлардан илтимос қилардим. Чунки биз бу нарсани тажрибада ўтаб кўрдик.

Аллоҳ ушбу китобни, араб тилини ўрганувчиларга манфаатлик қилсин. Пайғамбарлар шахсияти ва сийратларини маҳбуб қилиб, уларга эргашишни насиб айласин. Аллоҳ ўзи муваффақият ато қилсин.

Абулҳасан Надавий

سَفِينَةُ نُوحٍ

۱ - بَعْدَ آدَمَ

بَارَكَ اللَّهُ فِي ذُرِّيَّةِ آدَمَ، فَكَانَ فِيهَا رِجَالٌ كَثِيرٌ وَنِسَاءٌ. وَانْتَشَرَتْ ذُرِّيَّةُ آدَمَ وَكَثُرَتْ. فَلَوْ رَجَعَ آدَمُ
وَرَأَى أَوْلَادَهُ لَمَا عَرَفَ. وَلَوْ قِيلَ لَهُ، هَذِهِ ذُرِّيَّتُكَ يَا آدَمُ لَتَعَجَّبَ كَثِيرًا. وَقَالَ: سُبْحَانَ اللَّهِ! هَؤُلَاءِ كُلُّهُمْ
أَوْلَادِي؟ هَذِهِ كُلُّهَا ذُرِّيَّتِي؟!

وَكَانَتْ لِذُرِّيَّةِ آدَمَ قُرَى كَثِيرَةٌ، وَبَنَوْا بُيُوتًا كَثِيرَةً. وَكَانُوا يَحْرُثُونَ الْأَرْضَ وَيَزْرَعُونَ وَيَعِيشُونَ.
وَكَانَ النَّاسُ عَلَى دِينِ أَبِيهِمْ آدَمَ، يَعْبُدُونَ اللَّهَ، وَلَا يُشْرِكُونَ بِهِ شَيْئًا!
وَكَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً، أَبُوهُمْ آدَمُ وَرَبُّهُمْ اللَّهُ.

Нух кемаси

1

Одам алайҳиссаломдан кейин

Аллоҳ таоло Одам алайҳиссалом зурриётларига барака берди. Улар ичида кўплаб ўғил ва қизлар бор эди. Одам алайҳиссалом зурриётлари тарқалиб, кўпайди. Агар одам алайҳиссалом қайтиб келиб, болаларини кўрганларида, танимай қолардилар. Агар у зотга: “Бу сенинг зурриётинг” дейилса, кўп ажабланардилар. У зот: Субҳаналлоҳ! Булар барчалари менинг болаларимми? Буларни барчаси менинг зурриётимми?!

Одам алайҳиссалом зурриётининг кўп қишлоқлари бор эди. Улар кўплаб уйлар қуришган эди. Улар ер ҳайдар, экин экар ва истиқомат қилардилар.

Инсонлар оталари Одам алайҳиссалом динида эдилар, Аллоҳга ибодат қилар ва унга ҳеч нарсани шерик қилмас эдилар!

Инсонлар, оталари Одам ва Роббилари Аллоҳ бўлган битта халқ эдилар.

٢ - حَسَدُ الشَّيْطَانِ

وَلَكِنْ كَيْفَ يَرْضَىٰ إِبْلِيسُ وَذُرِّيَّتَهُ بِهَذَا؟ أَلَا يَزَالُ النَّاسُ يَعْبُدُونَ اللَّهَ؟
 أَلَا يَزَالُ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَا يَخْتَلِفُونَ؟ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَكُونُ! إِنَّ ذَلِكَ لَا يَكُونُ!
 هَلْ يَدْخُلُ ذُرِّيَّةُ آدَمَ الْجَنَّةَ، وَيَدْخُلُ إِبْلِيسُ وَذُرِّيَّتُهُ النَّارَ؟ إِنَّ ذَلِكَ لَا يَكُونُ، إِنَّ ذَلِكَ لَا يَكُونُ! إِنَّهُ لَمْ
 يَسْجُدْ لِآدَمَ فَطَرَدَهُ اللَّهُ وَلَعَنَهُ. أَلَا يَنْتَقِمُ مِنْ بَنِي آدَمَ فَيَدْخُلُوا مَعَهُ النَّارَ؟
 لَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ! لَا بُدَّ أَنْ يَكُونَ ذَلِكَ.

2

Шайтоннинг ҳасади

Иблис ва унинг зурриёти бунга қандай рози бўсин?
 Инсонлар Аллоҳга ибодат қилишда давом этсинларми?
 Инсонлар битта халқ бўлиб, ихтилоф қилмасинларми?

Албатта бундай бўлмайди! Албатта бундай бўлмайди!

Одам зурриётлари жаннатга кирадими, Иблис ва
 зурриётлари дўзахга кирадими?

Албатта бундай бўлмайди! Албатта бундай бўлмайди!

Албатта у Одам алайҳиссаломга сажда қилмади, бас Аллоҳ
 уни (жаннатдан) қувди ва лаънатлади. У Одам алайҳиссалом
 болаларидан ўч олиб, улар билан бирга дўзахга кирмайдими?
 Ана шундай бўлиши керак! Ана шундай бўлиши керак!

٣ - فِكْرَةُ الشَّيْطَانِ

وَرَأَى الشَّيْطَانُ أَنَّ يَدْعُو النَّاسَ إِلَىٰ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ، فَيَدْخُلُوا النَّارَ وَلَا يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَبَدًا. وَكَانَ
 الشَّيْطَانُ يَعْرِفُ، أَنَّ اللَّهَ لَا يَغْفِرُ الشِّرْكَ، وَيَغْفِرُ كُلَّ شَيْءٍ إِذَا أَرَادَ. فَأَرَادَ الشَّيْطَانُ أَنْ يَدْعُوهُمْ إِلَى الشِّرْكَ،

فَلَا يَدْخُلُوا الْجَنَّةَ أَبَدًا. وَلَكِنْ، كَيْفَ الطَّرِيقُ إِلَى ذَلِكَ، وَالنَّاسُ يَعْبُدُونَ اللَّهَ؟ إِنَّهُ لَوْ ذَهَبَ إِلَى النَّاسِ وَقَالَ لَهُمْ: ((اعْبُدُوا الْأَصْنَامَ وَلَا تَعْبُدُوا اللَّهَ)) لَشَتَّمَهُ النَّاسُ وَضَرَبُوهُ. قَالُوا: مَعَاذَ اللَّهِ، أَنْشُرِكَ رَبَّنَا؟ أَنْعَبُدُ الْأَصْنَامَ؟ إِنَّكَ لَشَيْطَانٌ رَجِيمٌ! إِنَّكَ لَشَيْطَانٌ خَبِيثٌ!

3

Шайтоннинг фикри

Шайтон одамларни бутларга ибодат қилишга чақирнишни ва уларни дўзахга кириб, ҳеч қачон жаннатга кирмасликларини кўзлади. Шайтон билар эдики, албатта Аллоҳ ширкни кечирмайди, (ундан бошқа) барча нарсани Ўзи хоҳласа кечиради. Шайтон инсонларни, улар ҳеч қачон жаннатга кирмасликлари учун ширкка даъват қилишни хоҳлади. Лекин унинг йўли қандай бўлади, инсонлар ахир Аллоҳга ибодат қиладилар-ку? Албатта у инсонларнинг олдиларига келиб: “Сизлар бутларга ибодат қилинглар, Аллоҳга ибодат қилманглар” деса, одамлар уни сўкиб, урадилар-ку? Улар: “Аллоҳ сақласин, Роббимизга ширк келтирамизми? Бутларга ибодат қиламизми? Албатта сен қувилган шайтонсан! Албатта сен ифлос шайтонсан!” дейишади-ку?

٤ - حِيلَةُ الشَّيْطَانِ

وَلَكِنَّ الشَّيْطَانَ وَجَدَ بَابًا يَدْخُلُ مِنْهُ إِلَى رُؤُوسِ النَّاسِ. كَانَ رِجَالٌ يَخَافُونَ اللَّهَ، وَيَعْبُدُونَهُ لَيْلًا وَنَهَارًا، وَيَذْكُرُونَهُ ذِكْرًا كَثِيرًا. وَكَانُوا يُحِبُّونَ اللَّهَ، وَكَانَ اللَّهُ يُحِبُّهُمْ وَيَسْتَجِيبُ لَهُمْ، وَكَانَ النَّاسُ يُحِبُّونَهُمْ وَيُعَظِّمُونَهُمْ، وَكَانَ الشَّيْطَانُ يَعْرِفُ ذَلِكَ حَيِّدًا. وَقَدْ مَاتَ هَؤُلَاءِ، وَأَنْتَقَلُوا إِلَى رَحْمَةِ اللَّهِ! ذَهَبَ الشَّيْطَانُ إِلَى النَّاسِ، وَذَكَرَ هَؤُلَاءِ الرَّجَالَ. وَقَالَ: كَيْفَ كَانَ فِيكُمْ فُلَانٌ وَفُلَانٌ وَفُلَانٌ؟ قَالُوا: سُبْحَانَ اللَّهِ! رِجَالُ اللَّهِ وَأَوْلِيَاؤُهُ! أَوْلَيْكَ إِذَا دَعَا أَجَابَهُمْ، وَإِذَا سَأَلُوا أَعْطَاهُمْ.

4

Шайтоннинг ҳийласи

Лекин шайтон инсонларни мияларига кирадиган эшикни топди. Кишилар, Аллоҳдан қўрқардилар ва Аллоҳга кеча-ю, кундуз ибодат қилардилар, уни кўп зикр қилардилар. Улар Аллоҳни яхши кўрардилар, Аллоҳ ҳам уларни яхши кўрар ва (дуоларини) қабул қилар эди. Инсонлар ҳам уларни яхши кўрар ва улуғлардилар. Шайтон бу ишларни яхши биларди. Улар ўлдилар ва Аллоҳнинг раҳматига йўлиқдилар. Шайтон инсонлар олдларига бориб, ўша (улуғ) кишиларни эслади. У: “Ораларингизда фалончи, фалончи ва фалончи қандай (одам) бўлган эди?” деган эди, улар: “Субҳаналлоҳ! Улар Аллоҳнинг хос кишилари ва дўстларидир. Ана ўшалар агар дуо қилишса қабул қиларди, нимани сўрасалар ато этар эди”, дедилар.

۵ - صُورُ الصَّالِحِينَ

قَالَ الشَّيْطَانُ: فَكَيْفَ حُزْنُكُمْ عَلَيْهِمْ؟

قَالُوا: شَدِيدٌ.

قَالَ: وَكَيْفَ إِشْتِيَاقُكُمْ إِلَيْهِمْ؟

قَالُوا: عَظِيمٌ!

قَالَ: وَ لِمَاذَا لَا تَنْظُرُونَ إِلَيْهِمْ كُلَّ يَوْمٍ؟

قَالُوا: وَكَيْفَ السَّبِيلُ إِلَى ذَلِكَ وَقَدْ مَاتُوا؟

قَالَ: اِعْمَلُوا لَهُمْ صُورًا وَاَنْظُرُوا إِلَيْهَا كُلَّ صَبَاحٍ.

وَأَعْجَبَ النَّاسُ بِرَأْيِ إِبْلِيسَ وَصَوَّرُوا الصَّالِحِينَ وَكَانُوا يَنْظُرُونَ إِلَى هَذِهِ الصُّورِ كُلَّ يَوْمٍ، وَإِذَا رَأَوْهَا

ذَكَرُوا أَوْلِيَاءَ الصَّالِحِينَ.

5

Солиҳларнинг суратлари

Шайтон: “Уларга бўлган маҳзунлигингиз қандай?” деган эди.

Улар: “Қаттиқ”, дейишди.

Шайтон: “Уларга иштиёқингиз қандай?” деган эди.

Улар: “Буюк”, дейишди.

Шайтон: “Нима учун уларга ҳар куни назар солмайсизлар?” деган эди.

Улар: “Бунинг йўли қандай? Ахир улар ўлган-ку?” деди.

Шайтон: “Уларни расмларини чизинглар ва унга ҳар тонгда қаранглар”, деди.

Инсонлар иблиснинг фикридан лол қолдилар ва солиҳ кишиларни суратларини чиздилар. Бу суратларга ҳар куни қарардилар. Қачон уни кўрганларида ўша солиҳ кишиларни эслардилар.

٦ - مِنَ الصُّورِ إِلَى التَّمَاثِيلِ

وَأَنْتَقَلُوا مِنَ الصُّورِ إِلَى التَّمَاثِيلِ. وَعَمِلُوا لِلصَّالِحِينَ تَمَاثِيلَ كَثِيرَةً، وَوَضَعُوهَا فِي بُيُوتِهِمْ وَفِي مَسَاجِدِهِمْ. وَكَانُوا يَعْبُدُونَ اللَّهَ لَا يُشْرِكُونَ بِهِ شَيْئًا. وَكَانُوا يَعْرِفُونَ أَنَّ هَذِهِ تَمَاثِيلُ لِلصَّالِحِينَ. وَأَنَّ هَذِهِ حِجَارَةٌ لَا تَنْفَعُهُمْ وَلَا تَضُرُّهُمْ وَلَا تَرْزُقُهُمْ، وَلَكِنَّهُمْ كَانُوا يَتَبَرَّكُونَ بِهَا وَيُعْظَمُونَهَا، لِأَنَّهَا تَمَاثِيلُ لِلصَّالِحِينَ. وَكَثُرَتْ هَذِهِ التَّمَاثِيلُ فِيهِمْ، وَكَثُرَ تَعْظِيمُهَا. وَإِذَا مَاتَ فِيهِمْ رَجُلٌ صَالِحٌ، عَمِلُوا لَهُ تِمْنَالًا وَسَمَّوْهُ بِاسْمِهِ.

6

Суратлардан ҳайкалларга

Улар суратлардан ҳайкалларга ўтдилар. Солиҳ кишиларга кўплаб ҳайкаллар ясадилар. Уларни, уйларига ва масжидларига

қўйдилар. Улар, Аллоҳга ибодат қилар ва унга ҳеч нарсани шерик қилмасдилар. Бу ҳайкаллар, солиҳ кишилар эканини билардилар. Албатта булар бир тош бўлиб, уларга фойда ҳам зарар ҳам ризқ ҳам бера олмас эди. Лекин уларни табаррук маъносида улуғлардилар, чунки улар солиҳ кишиларнинг ҳайкаллари эди. Улар орасида бундай ҳайкаллар кўпайиб, уларни улуғлаш зиёдалашди. Агар улардан бирор солиҳ киши ўлса, унга бир ҳайкал ясаб, уни ўша кишининг исми билан аташар эди.

۷ - مِنَ التَّمَاثِيلِ إِلَى الْأَصْنَامِ

وَمَضَى هَؤُلَاءِ، وَرَأَى الْأَوْلَادُ آبَاءَهُمْ يَتَبَرَّكُونَ بِهَا، وَرَأَوْا آبَاءَهُمْ يُعْظَمُونَهَا تَعْظِيمًا شَدِيدًا. وَكَانُوا يَرَوْنَهُمْ يُقْبَلُونَ هَذِهِ التَّمَاثِيلَ، وَيَلْمَسُونَهَا وَيَدْعُونَ عِنْدَهَا. وَكَانُوا يَرَوْنَهُمْ، يَخْفِضُونَ رُءُوسَهُمْ وَيَرْكَعُونَ عِنْدَهَا، فَزَادَ الْأَبْنَاءُ عَلَى الْأَبَاءِ، وَصَارُوا يَسْجُدُونَ لَهَا. وَصَارُوا يَسْأَلُونَهَا، وَيَذَبْحُونَ لَهَا. وَهَكَذَا صَارَتْ هَذِهِ الْأَصْنَامُ آلِهَةً، وَصَارَ النَّاسُ يَعْبُدُونَهَا كَمَا كَانُوا يَعْبُدُونَ اللَّهَ مِنْ قَبْلُ. وَكَثُرَتْ هَذِهِ الْأَلِهَةُ فِيهِمْ، هَذَا وَذَلِكَ سُوعًا، وَهَذَا يَعُوثُ، وَذَلِكَ يَعُوقُ، وَهَذَا نَسْرًا.

7

Ҳайкаллардан бутларга

Булар оламдан ўтди. Болалар, оталарини ўша ҳайкални табаррук қилиб, қаттиқ ҳурматлаш ила улуғлашларини ва бу ҳайкалларни ўпишаётганини ҳамда уларни ушлаб, ҳузурида дуо қилишаётганини кўрардилар.

Ва яна болалар, оталарини бутлар олдида бошларини эгиб, рукуъ қилишаётганини ҳам кўришар эди. Болаларда, бу нарса оталарига қараганда зиёда бўлди. Улар ҳам сажда қиладиган бўлишди. Улардан сўрайдиган ва уларга атаб қурбонлик қиладиган бўлишди. Шундай қилиб бу бутлар илоҳларга

айланди. Инсонлар бу бутларга, аввал Аллоҳга ибодат қилишганидек ибодат қиладиган бўлишди. Уларнинг ораларида бундай илоҳлар кўпайди.

Уларнинг номлари, Вад, Сувоъ, Яғус, Яъук ва Наср эди.

۸ - غَضَبُ اللَّهِ

وَعَضِبَ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ غَضَبًا شَدِيدًا، وَلَعَنَهُمْ. وَلِمَاذَا لَا يَعْضِبُ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ، وَلَا يَلْعَنُهُمْ؟ أَلِهَذَا حَلَقَهُمْ، أَلِهَذَا يَرْزُقُهُمْ؟ يَمْشُونَ عَلَى أَرْضِ اللَّهِ وَيَكْفُرُونَ بِاللَّهِ! وَيَأْكُلُونَ رِزْقَ اللَّهِ وَيُشْرِكُونَ بِاللَّهِ! إِنَّ هَذَا لَظُلْمٌ عَظِيمٌ! إِنَّ هَذَا لَظُلْمٌ عَظِيمٌ! غَضِبَ اللَّهُ عَلَى النَّاسِ، وَحَبَسَ الْمَطَرَ، وَضَيَّقَ عَلَيْهِمْ. وَقَلَّ الْحَرْثُ وَقَلَّ النَّسْلُ. وَلَكِنَّ النَّاسَ مَا عَقَلُوا، وَلَكِنَّ النَّاسَ مَا تَابُوا.

8

Аллоҳнинг ғазаби

Аллоҳ инсонларга қаттиқ ғазаб қилиб, уларни лаънатлади. Нима учун Аллоҳ инсонларга ғазаб қилиб, уларни лаънатламасин? Уларни шунинг учун яратганми? Шунинг учун уларга ризқ берганми?

Аллоҳнинг ерида юриб, унинг устида Аллоҳга куфр келтирадилар!

Аллоҳ берган ризқни еб, Аллоҳга ширк келтирадилар!

Бу, улкан адолатсизликдир! Бу, улкан адолатсизликдир!

Аллоҳ, инсонларга ғазаб қилди, улардан ёмғирни тўсиб, тор ҳаёт қилиб қўйди. Экинлар ва насл-насабни камайтириб қўйди. Лекин одамлар буни тушунмадилар ва тавба ҳам қилмадилар.

٩ - الرَّسُولُ

وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْهِمْ رَجُلًا مِنْهُمْ يُكَلِّمُهُمْ، وَيَنْصَحُ لَهُمْ. إِنَّ اللَّهَ لَا يُكَلِّمُ وَاحِدًا وَاحِدًا، إِنَّ اللَّهَ لَا يُخَاطَبُ كُلَّ أَحَدٍ يَقُولُ لَهُ، أَفْعَلْ كَذَا، أَفْعَلْ كَذَا. إِنَّ الْمُلُوكَ لَا يَذْهَبُونَ إِلَى كُلِّ أَحَدٍ يَقُولُونَ لَهُ، أَفْعَلْ كَذَا، أَفْعَلْ كَذَا. وَالْمُلُوكُ بَشَرٌ كَالْبَشَرِ، يَقْدِرُ كُلُّ أَحَدٍ أَنْ يَرَاهُمْ وَيَسْمَعَ كَلَامَهُمْ، وَلَا يَقْدِرُ أَحَدٌ أَنْ يَرَى اللَّهَ وَيَسْمَعَ كَلَامَهُ وَيُكَلِّمَهُ، وَلَا يَقْدِرُ عَلَى ذَلِكَ إِلَّا مَنْ أَرَادَ اللَّهُ، إِذَا أَرَادَ اللَّهُ. فَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرْسِلَ إِلَى النَّاسِ رَسُولًا، يُكَلِّمُهُمْ وَيَنْصَحُ لَهُمْ.

9

Элчи

Аллоҳ уларга ўзларидан бир кишини элчи қилиб юборишни ва уларга насихат қилишини хоҳлади. Албатта Аллоҳ бирма-бир гаплашмайди, албатта Аллоҳ, ҳар-бир кишига хитоб қилиб, ундай қил, бундай қил, демайди. Албатта подшоҳлар, бирма-бир гаплашмайдилар. Албатта подшоҳлар, ҳар-бир кишининг олдига бориб, ундай қил, бундай қил, демайдилар. Подшоҳлар ҳам башар каби бир инсондирлар. Ҳар бир инсон, уларни кўриб, сўзларини эшита олади. Лекин ҳеч ким Аллоҳни кўриб, унинг сўзларини эшита олмайди, бунга ҳеч ким қодир ҳам эмас. Фақат Аллоҳ хоҳлаган кишигина, Аллоҳ хоҳлаган кишигина, эшитиб кўра олади.

Аллоҳ, инсонларга бир элчи юбориб, уларга панду-насихат қилиб, гапиришини хоҳлади.

١٠ - بَشَرٌ أَمْ مَلَكٌ

وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ هَذَا الرَّسُولُ بَشَرًا، وَأَنْ يَكُونَ وَاحِدًا مِنَ النَّاسِ، يَعْرِفُهُ النَّاسُ، وَيَفْهَمُونَ كَلَامَهُ. وَإِذَا كَانَ الرَّسُولُ مَلَكًا، قَالَ النَّاسُ: مَا لَنَا وَكَه؟ هُوَ مَلَكٌ وَنَحْنُ بَشَرٌ! نَحْنُ نَأْكُلُ وَنَشْرَبُ، وَلَنَا أَهْلٌ وَذُرِّيَّةٌ، فَكَيْفَ نَعْبُدُ اللَّهَ؟

وَإِذَا كَانَ الرَّسُولُ بَشَرًا، قَالَ: أَنَا أَكَلْتُ وَأَشْرَبْتُ وَلِي أَهْلٌ وَذُرِّيَّةٌ، وَأَنَا أَعْبُدُ اللَّهَ، فَلِمَ لَا تَعْبُدُونَ اللَّهَ؟
وَإِذَا كَانَ الرَّسُولُ مَلَكًا، قَالَ النَّاسُ: إِنَّكَ لَا تَعْطَشُ، وَلَا تَجُوعُ، وَإِنَّكَ لَا تَمْرَضُ وَلَا تَمُوتُ، فَتَعْبُدُ اللَّهَ
وَتَذْكُرُهُ دَائِمًا!

وَإِذَا كَانَ الرَّسُولُ
وَنَحْنُ بَشَرٌ، نَعْطَشُ وَنَجُوعُ، وَنَمْرَضُ وَنَمُوتُ، فَكَيْفَ نَعْبُدُ اللَّهَ وَتَذْكُرُهُ دَائِمًا؟ وَإِذَا كَانَ الرَّسُولُ
بَشَرًا، قَالَ: أَنَا مِثْلَكُمْ أَعْطَشُ وَأَجُوعُ وَأَمْرَضُ وَأَمُوتُ وَأَعْبُدُ اللَّهَ وَأَذْكُرُهُ، فَلِمَذَا لَا تَعْبُدُونَ اللَّهَ وَلَا
تَذْكُرُونَهُ؟ فَيَنْقَطِعُ كَلَامُ النَّاسِ وَلَا يَجِدُونَ عُدْرًا.

10

Инсонми ёки фаришта?

Аллоҳ, бу элчи инсон бўлишини, у инсонлардан бири бўлишини, уни инсонлар таниб, сўзларини тушунишларини хоҳлади. Агар, элчи фаришта бўлганида, одамлар:

“Бу ким-у, биз ким? У фаришта бўлса, биз эса инсон бўлсак! Биз еб, ичамиз. Бизнинг аҳлимиз ва фарзандларимиз бор. Қандай қилиб, Аллоҳга ибодат қиламиз?” дейишади.

Агар элчи инсон бўлса, мен ҳам еб-ичаман, менинг ҳам аҳлим ва фарзандларим бор. Мен эса Аллоҳга ибодат қиламан. Нега сизлар Аллоҳга ибодат қилмайсизлар?” дейди.

Агар элчи фаришта бўлганида, одамлар: “Албатта сен, оч қолмайсан ва чанқамайсан, касал ҳам бўлмайсан, ўлмайсан ва Аллоҳга ибодат қилиб, уни доим зикр қиласан. Биз инсонлар, оч қоламиз ва чанқаймиз, касал бўламиз ва ўламиз, қандай қилиб Аллоҳ ибодатини адо этиб, уни доим зикр қиламиз?” дейишар эди.

Агар элчи инсон бўлса: “Мен сизлар каби оч қоламан, чанқайман, касал бўламан, ўламан ва Аллоҳга ибодат қилиб, уни зикр этаман. Сизлар, нега Аллоҳга ибодат қилиб, уни зикр этмайсизлар?”, дейди.

Шунда инсонларнинг сўзлари кесилиб, бирор баҳона топа олмайдилар.

۱۱ - نُوحُ الرَّسُولِ

وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرْسِلَ نُوحًا إِلَى قَوْمِهِ. كَانَ فِي الْقَوْمِ أَغْنِيَاءَ وَرُؤَسَاءَ، وَلَكِنَّ اللَّهَ اخْتَارَ نُوحًا لِرِسَالَتِهِ. وَلَمْ يَخْتَرْ أَحَدًا مِنْهُمْ. اللَّهُ يَعْلَمُ مَنْ يَحْمِلُ رِسَالَتَهُ، وَاللَّهُ يَعْلَمُ مَنْ يَحْمِلُ أَمَانَتَهُ. وَكَانَ نُوحٌ رَجُلًا صَالِحًا كَرِيمًا، وَكَانَ نُوحٌ صَادِقًا أَمِينًا، اخْتَارَ اللَّهُ نُوحًا لِرِسَالَتِهِ وَأَوْحَى إِلَيْهِ: (أَنْ أَنْذِرَ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ). فَقَامَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ، يَقُولُ لِلنَّاسِ: (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ).

11 – Нух элчи

Аллоҳ, Нухни ўз қавмига элчи қилиб юборишни хоҳлади. Қавмда бойлар ва бошлиқлар бор эди, лекин Аллоҳ ўз рисолати (топшириғини бажариш)га Нухни танлади. Улардан бирортасини танламади. Аллоҳ, Ўз топшириғини ким кўтара олишини билади. Аллоҳ омонатини ким кўтара олишини билади. Нух, солих, олийжаноб киши эди. У, ақлли ва очиккўнгил эди. Нух, раҳмдил, насихатгўй, ростгўй ва омонатдор эди. Аллоҳ ўз топшириғига Нухни танлаб, унга қуйидагича ваҳий юборди: **“Қавмингни, уларга аламли азоб келишидан аввал огоҳлантиргин”**. (Нух сураси, 1-оят).

Нух ўз қавми олдида туриб, одамларга: **“Албатта мен сиз учун очик-ойдин огоҳлантирувчиман”**. (Нух сураси, 1-оят)

۱۲ - مَاذَا أَجَابَهُ الْقَوْمُ؟

وَلَمَّا قَامَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ يَقُولُ: (إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ).

قَامَ بَعْضُ النَّاسِ يَقُولُونَ: مَتَى صَارَ هَذَا نَبِيًّا؟ بِالْأَمْسِ كَانَ رَجُلًا مِنَّا، وَالْيَوْمَ يَقُولُ: أَنَا رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ!

وَقَالَ أَصْدِقَاءُ نُوحٍ: هَذَا كَانَ يَلْعَبُ مَعَنَا فِي الصَّعْرِ، وَيَجْلِسُ مَعَنَا كُلَّ يَوْمٍ، فَمَتَى جَاءَتْهُ النُّبُوَّةُ؟ أَلَيْلًا أَمْ نَهَارًا!...

وَقَالَ الْأَغْنِيَاءُ وَالْمُتَكَبِّرُونَ: أَمَا وَجَدَ اللَّهُ أَحَدًا غَيْرَهُ؟ أَمَاتَ النَّاسُ كُلَّهُمْ، أَمَا وَجَدَ فِي الْقَوْمِ إِلَّا فَقِيرًا؟ وَقَالَ الْجُهَّالُ: (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلَكُمْ).

وَقَالُوا: (لَوْ شَاءَ اللَّهُ لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً مَا سَمِعْنَا بِهَذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ).

وَقَالَ بَعْضُ النَّاسِ: إِنَّ نُوحًا يُرِيدُ أَنْ يَنَالَ الرِّيَّاسَةَ وَالشَّرَفَ بِهَذَا الطَّرِيقِ.

12 – Қавм унга нима жавоб қилди?

Нух қавми орасида туриб: **“Албатта, мен сиз учун очиқ-ойдин огоҳлантирувчиман”**, деганида, баъзи одамлар: **“Бу қачон пайғамбар бўлиб қолди?”** дедилар.

Кеча ўзимиздан бўлган бир киши эди, бугун эса мен сизларга Аллоҳнинг элчисиман, дейди.

Нухнинг дўстлари: **“Бу биз билан ёшликда бирга ўйнар эди, ҳар куни биз билан ўтирар эди. Қачон унга нубувват келди? Кечкурунми ёки кундузими?!”**

Бойлар ва мутақаббирлар: **“Аллоҳ ундан бошқа бирор киши топа олмадими? Инсонларнинг ҳаммаси ўлганми? Қавмдан фақат бир камбағалдан бошқасини топа олмадими?”** дейишди.

Жоҳиллар: **“Бу сизга ўхшаган башар холос”** дейишди.

Яна улар: **“Агар Аллоҳ хоҳласа, фаришталарни туширар эди. Аввалги ота-боболаримизда буни эшитган эмасмиз”** (Мўминун-24).

Одамларнинг баъзилари: **“Албатта Нух бу йўл билан бошлиғлик ва шарафга эришмоқчи”**, дейишди.

۱۳ - بَيْنَ نُوحٍ وَقَوْمِهِ

كَانَ النَّاسُ يَرَوْنَ أَنَّ عِبَادَةَ الْأَصْنَامِ هُوَ الْحَقُّ، وَأَنَّ عِبَادَةَ الْأَصْنَامِ هُوَ الْعَقْلُ. وَكَانُوا يَرَوْنَ أَنَّ الَّذِي لَا يَعْبُدُ الْأَصْنَامَ هُوَ فِي ضَلَالَةٍ وَسَفَاهَةٍ. وَكَانُوا يَقُولُونَ: قَدْ كَانَ آبَاؤُنَا يَعْبُدُونَ الْأَصْنَامَ فَلِمَذَا لَا يَعْبُدُهَا هَذَا؟ وَكَانَ نُوحٌ يَرَى أَنَّ عِبَادَةَ الْأَصْنَامِ ضَلَالَةٌ، وَأَنَّ عِبَادَةَ الْأَصْنَامِ سَفَاهَةٌ. وَكَانَ نُوحٌ يَرَى أَنَّ الْآبَاءَ كَانُوا فِي ضَلَالَةٍ وَسَفَاهَةٍ، وَأَنَّ آدَمَ وَهُوَ أَبُو الْآبَاءِ مَا كَانَ يَعْبُدُ الْأَصْنَامَ، بَلْ كَانَ يَعْبُدُ اللَّهَ. وَأَنَّ الْقَوْمَ فِي ضَلَالَةٍ وَسَفَاهَةٍ، إِذْ يَعْبُدُونَ الْحِجَارَةَ وَلَا يَعْبُدُونَ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ. فَأَمَّ نُوحٌ فِي الْقَوْمِ يَقُولُ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: (يَقَوْمُ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ، إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ).
(قَالَ الْمَلَأُ مِنْ قَوْمِهِ إِنَّا لَنَرَاكَ فِي ضَلَالٍ مُبِينٍ). (قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي ضَلَالَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ، أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنْصَحُ لَكُمْ وَأَعْلَمُ مِنَ اللَّهِ مَا لَا تَعْلَمُونَ).

13

Нух ва қавми орасида

Инсонлар бутларга ибодат қилишни ҳақ ва соғлом фикр деб билардилар. Улар бутларга ибодат қилмайдиганларни, залолатда ва аҳмоқликда, деб билишар эди.

Улар: “Оталаримиз бутларга ибодат қилишган-ку? Нега бу ибодат қилмайди?” дейишди.

Нух алайҳиссалом бутларга ибодат қилишни залолат ва аҳмоқлик, деб билардилар. Ва оталарни залолат ва пасткашлик, деб фаҳмлардилар. Оталарнинг отаси бўлган Одам алайҳиссалом бутларга ибодат қилмаган, балки Аллоҳга ибодат қилган эдилар. Қавм, агар уларни яратган Аллоҳга ибодат қилмай, тошларга ибодат қилсалар, залолат ва аҳмоқликдадир. Нух қавм ичида туриб, овози борича: “Эй қавм! Аллоҳга ибодат қилинглар. Сизларга Ундан ўзга илоҳ йўқ. Албатта, мен сизларни буюк куннинг азобига гирифтор бўлишингиздан кўрқаман”, деди (Аъроф-59).

“Унинг қавмидан бўлган зодагонлар: «Албатта, биз сени очиқ-ойдин залолатда эканингни кўряпмиз», дедилар” (Аъроф-60).

У: “Эй қавмим, менда залолат йўқ. Балки мен оламларнинг Роббидан Пайғамбарман. Сизларга Роббимнинг юборганларини етказаман, насиҳат қиламан ва Аллоҳ томонидан сиз билмаган нарсани биламан”, деди (Аъроф-60).

۱۴ – اتَّبَعَكَ الْأَرْدَلُونَ

وَاجْتَهَدَ نُوحٌ كَثِيرًا أَنْ يُؤْمِنَ قَوْمُهُ، وَيَعْبُدُوا اللَّهَ وَيَتْرَكُوا الْأَصْنَامَ. وَلَكِنْ مَا آمَنَ بِنُوحٍ إِلَّا بَعْضُ الْأَفْرَادِ مِنْ قَوْمِهِ. مَا آمَنَ بِهِ إِلَّا بَعْضُ الْأَفْرَادِ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ بِأَيْدِيهِمْ وَيَأْكُلُونَ الْحَلَالَ. أَمَّا الْأَغْنِيَاءُ مِنْ قَوْمِهِ فَقَدْ مَنَعَهُمْ كِبَرُهُمْ أَنْ يُطِيعُوا نُوحًا. وَشَغَلَتْهُمْ أَمْوَالُهُمْ وَأَوْلَادُهُمْ أَنْ يَفَكَّرُوا فِي الْآخِرَةِ وَكَانُوا يَقُولُونَ: نَحْنُ أَشْرَافُ، وَهَؤُلَاءِ أَرَادِلُ. وَلَمَّا دَعَاهُمْ نُوحٌ إِلَى اللَّهِ قَالُوا: أَنْتُمْ لَكُمْ وَاتَّبَعَكَ الْأَرْدَلُونَ. وَطَلَبُوا مِنْ نُوحٍ أَنْ يَطْرُدَ هَؤُلَاءِ الْمَسَاكِينَ. وَلَكِنْ نُوحًا أَبِي وَقَالَ: (مَا أَنَا بِطَارِدِ الْمُؤْمِنِينَ). إِنَّ بَابِي لَيْسَ بَابَ مَلِكٍ، (إِنْ أَنَا إِلَّا نَذِيرٌ مُبِينٌ). وَكَانَ نُوحٌ يَعْرِفُ أَنَّ هَؤُلَاءِ الْمَسَاكِينَ مُؤْمِنُونَ مُخْلِصُونَ. وَأَنَّ اللَّهَ يَعْضَبُ إِذَا طُرِدَ هَؤُلَاءِ الْمَسَاكِينَ، وَإِذَنْ لَا يَنْصُرُهُ أَحَدٌ. فَقَالَ نُوحٌ: (يَقَوْمِ مَنْ يَنْصُرُنِي مِنَ اللَّهِ إِنْ طَرَدْتُهُمْ).

14

Сенга пасткашлар эргашди

Нух (а.с) қавмини, иймон келтириб, Аллоҳга ибодат қилишлари ва бутларни тарк қилишлари учун кўп ҳаракат қилди. Лекин қавмидан баъзиларидан бошқа ҳеч ким Нух алайҳиссаломга иймон келтирмади. Унга баъзи бир қўл меҳнати билан машғул бўлган, ҳалол лукма ейдиганлардан бошқа ҳеч ким иймон келтирмади. Қавмидаги бойларни кеккайишлари, Нух алайҳиссаломга итоат қилишдан тўсди. Уларнинг моллари

ва болалари, охират ҳақида ўйлашдан машғул қилиб қўйди. Улар: “Биз шарафли кишилармиз ва мана булар пасткашлардир”, дейишди. Нух алайҳиссалом уларни Аллоҳга даъват қилганида, улар: “Сенга пасткашлар эргашиб турган ҳолда, биз сенга иймон келтирармидик?!” дейишди. Нух алайҳиссаломдан ўша бечораларни ҳайдаб юборишни талаб қилдилар. Лекин Нух алайҳиссалом бош тортиб: “Мен мўминларни ҳайдаб юборгувчи эмасман”. Албатта менинг эшигим подшоҳлар эшиги эмас, “Мен фақат очиқ-ойдин огоҳлантирувчиман, холос”, дедилар. Нух алайҳиссалом у бечоралар холис мўминлар эканини, агар у мискинларни ҳайдасалар, Аллоҳ ғазаб қилишини ва унда, у зотга ҳеч ким ёрдам бера олмаслигини билардилар. Бас Нух алайҳиссалом: “Эй қавмим, агар уларни қувсам, ким менга Аллоҳ(азобидан)дан (қутулишга) ёрдам беради?” дедилар.

۱۵ - حُجَّةُ الْأَغْنِيَاءِ

وَقَالَ الْأَغْنِيَاءُ: الَّذِي يَدْعُو إِلَيْهِ نُوحٌ، لَيْسَ بِحَقٍّ وَلَيْسَ بِخَيْرٍ، لِمَاذَا؟ لَأَنَّا جَرَبْنَا، أَنَّا نَحْنُ السَّابِقُونَ فِي كُلِّ خَيْرٍ. لَنَا كُلُّ طَيِّبٍ مِنَ الطَّعَامِ، وَلَنَا كُلُّ جَمِيلٍ مِنَ اللَّبَاسِ. وَالنَّاسُ فِي كُلِّ شَيْءٍ لَنَا تَبَعٌ. وَإِنَّا رَأَيْنَا أَنَّ الْخَيْرَ لَا يُخْطِئُنَا وَلَا يُجَاوِزُنَا فِي الْمَدِينَةِ. فَلَوْ كَانَ هَذَا الدِّينُ خَيْرًا لَأَتَانَا قَبْلَ هَؤُلَاءِ الْمَسَاكِينِ (لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ) (أحقاف - ۱۱).

15

Бойларнинг ҳужжати

Бойлар: “Нух даъват қилаётган нарса ҳақ ва хайрли нарса эмас”. Нимага биласизларми? Чунки биз барча яхшиликларда олдинлаб кетганмиз. Барча яхши таомлар, барча яхши кийимлар бизда. Одамлар барча нарсада бизга тобедирлар. Биз биламизки,

албатта яхшилик бизни адаштирмайди ва шаҳарда ҳеч ким биздан ўзиб кета олмайди. Агар бу дин хайрли бўлса, бу мискинлардан кўра биз олдин кирамиз.

«Агар у яхшиликда бўлганида, унга биздан аввал бормасди», дерлар. (Аҳкоф-11).

۱۶ - دَعْوَةُ نُوحٍ

وَدَعَا نُوحٌ قَوْمَهُ، وَاجْتَهَدَ فِي النَّصِيحَةِ.

(قَالَ يَا قَوْمِ إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ (۲) أَنْ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ وَأَطِيعُوا اللَّهَ (۳) يَغْفِرْ لَكُمْ مِنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُؤَخِّرْكُمْ إِلَى أَجَلٍ مُّسَمًّى إِنَّ أَجَلَ اللَّهِ إِذَا جَاءَ لَا يُؤَخَّرُ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ). (نوح - ۲-۳-۴)

وَكَانَ اللَّهُ حَسِبَ عَنْهُمْ الْمَطَرُ، وَغَضِبَ عَلَيْهِمْ وَقَلَّ الْحَرْثُ وَقَلَّ النَّسْلُ. فَقَالَ نُوحٌ: يَا قَوْمِ، إِنَّ أَمْنَكُمْ رَضِيَ عَنْكُمْ اللَّهُ، وَزَالَ هَذَا الْعَذَابُ. وَأَرْسَلَ عَلَيْكُمْ الْأَمْطَارَ، وَبَارَكَ لَكُمْ فِي الرِّزْقِ وَالْأَوْلَادِ.

وَدَعَا نُوحٌ قَوْمَهُ إِلَى اللَّهِ، وَقَالَ لَهُمْ: أَلَا تَعْرِفُونَ اللَّهَ؟ هَذِهِ آيَاتُ اللَّهِ حَوْلَكُمْ، أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَيْهَا؟ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ؟ أَلَا تَنْظُرُونَ إِلَى الشَّمْسِ وَالْقَمَرِ؟ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ؟ وَجَعَلَ الْقَمَرَ فِيهِنَّ نُورًا، وَجَعَلَ الشَّمْسَ سِرَاجًا؟ وَمَنْ خَلَقَكُمْ، وَجَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ بَسَاطًا؟ وَلَكِنَّ قَوْمَ نُوحٍ لَمْ يَعْقِلُوا! وَلَكِنَّ قَوْمَ نُوحٍ لَمْ يُؤْمِنُوا! بَلْ إِذَا دَعَاهُمْ نُوحٌ إِلَى اللَّهِ جَعَلُوا أَصَابِعَهُمْ فِي آذَانِهِمْ. وَكَيْفَ يَفْهَمُ مَنْ لَا يَسْمَعُ؟ وَكَيْفَ يَسْمَعُ مَنْ لَا يُرِيدُ أَنْ يَسْمَعَ؟

16

Нух алайҳиссаломнинг даъвати

Нух, қавмини даъват қилди, ва насихатгўй бўлишга ҳаракат қилди.

“Эй қавмим, албатта мен сиз учун очиқ-ойдин огоҳлантирувчиман. Аллоҳга ибодат қилинглар, Унга тақво қилинглар ва менга итоат қилинглар. У сизларнинг гуноҳларингиздан мағфират қиладир ва сизни белгиланган

ажалгача қўйиб қўяди. Агар билсангиз, албатта, Аллоҳнинг ажали орқага сурилмайди», деди.” (Нух-2-3-4).

Аллоҳ улардан ёмғирни тўсиб қўйган ва уларга ғазаб қилган эди. Оқибатда, экин ва насл камайиб кетди.

Нух: “Эй қавмим! Агар иймон келтирсангиз, Аллоҳ сизлардан рози бўлади ва бу азоб сизлардан кетади. Сизларга ёмғирни юборади, сизларни ризқингиз ва болаларингизга барака беради”, деди. Нух қавмини Аллоҳга даъват қилиб, уларга: Аллоҳни танимайсизларми? Атрофингиздаги бу нарсалар Аллоҳнинг оят (белги)лари-ку? Уларга қарамайсизларми? Осмон ва ерга қарамайсизларми? Қуёш ва ойга қарамайсизларми? Осмонларни ким яратди? Ким ойни нур ва қуёшни зиё таратувчи қилди? Сизларни ким яратди? Ким сизларга ерни гилам қилиб тўшаб берди? Лекин Нухнинг қавми ақл юритмадилар. Лекин Нухнинг қавми иймон келтирмадилар. Балки, Нух уларни Аллоҳга даъват қилса, бармоқларини қулоқларига тиқиб олдилар.

Эшитмаган киши қандай қилиб тушунади? Эшитишни хоҳламаган киши қандай эшитади?

۱۷ - دُعَاءُ نُوحٍ

وَاجْتَهَدَ نُوحٌ كَثِيرًا، وَبَقِيَ يَدْعُو قَوْمَهُ زَمَانًا طَوِيلًا. مَكَثَ نُوحٌ فِي قَوْمِهِ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا يَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ. وَلَكِنَّ قَوْمَ نُوحٍ لَمْ يُؤْمِنُوا، وَلَمْ يَتْرَكُوا عِبَادَةَ الْأَصْنَامِ، وَلَمْ يَرْجِعُوا إِلَى اللَّهِ. فَإِلَى مَتَى يَنْتَظِرُ نُوحٌ؟ إِلَى مَتَى يَرَى فَسَادَ الْأَرْضِ؟ إِلَى مَتَى يَرَى الْحِجَارَةَ تُعْبَدُ؟ إِلَى مَتَى يَرَى النَّاسَ يَأْكُلُونَ رِزْقَ اللَّهِ وَيَعْبُدُونَ غَيْرَهُ؟ لِمَاذَا لَا يَعْزُبُ نُوحٌ؟ إِنَّهُ صَبَرَ صَبْرًا لَمْ يَصْبِرْ أَحَدٌ مِثْلَهُ! أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا!

اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ! وَقَدْ أَوْحَى اللَّهُ إِلَى نُوحٍ: (أَنَّهُ لَنْ يُؤْمِنَ مِنْ قَوْمِكَ إِلَّا مَنْ قَدْ آمَنَ) (هود-

.(۳۶)

وَقَالَ قَوْمٌ نُّوحٌ لَمَّا دَعَاهُمْ نُوحٌ مَّرَّةً أُخْرَى: (يَا نُوحُ قَدْ جَادَلْتَنَا فَأَكْثَرْتَ جِدَالَنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) (هود-۳۲).

وَعَضِبَ نُوحٌ لِلَّهِ، وَيَسَسَ مِنْ هَوْلَاءِ وَقَالَ: اللَّهُمَّ لَا تَتْرُكْ عَلَيَّ الْأَرْضَ أَحَدًا مِنَ الْكَافِرِينَ.

17

Нух алайҳиссаломнинг дуоси

Нух кўп ҳаракат қилиб, қавмини узоқ вақт даъват қилди. Нух ўз қавмида эллик йил кам минг йил, яъни тўққиз юз эллик йил туриб, уларни Аллоҳга даъват қилди. Лекин Нухнинг қавми иймон келтирмади. Бутларга ибодат қилишни тарк этиб, Аллоҳга қайтмадилар. Нух қачонгача кутади? Қачонгача ернинг фасод бўлиб, бузилишини кўради? Қачонгача тошларга ибодат қилинаётганини кўради? Инсонларни қачонгача, Аллоҳ ризқини еб, бошқасига ибодат қилаётганларини кўради? Нимага Нух ғазабланмайди? Албатта у ҳеч ким сабр қила олмаган бардош ила сабр қилди! Эллик йил кам минг йил! Аллоҳу акбар! Аллоҳу акбар!

Аллоҳ Нухга: **“Қавминдан аввал иймон келтирганлардан бошқа ҳеч ким иймон келтирмас”**, (Худ-36) оятини ваҳий қилди. Нух қавмини яна бир бор даъват қилганида улар: **“Эй Нух, батаҳқиқ, сен биз билан тортишдинг, кўп тортишдинг. Энди, агар ростгўйлардан бўлсанг, бизга ваъда қилаётган нарсангни келтир”**, (Худ-32) дейишди. Нух Аллоҳ учун ғазабланди ва улардан ноумид бўлиб: **“Аллоҳим! Ер юзида кофирлардан бирор кишини қолдирмагин!!!”** деди.

وَأَجَابَ اللَّهُ دَعْوَةَ نُوحٍ، وَأَرَادَ أَنْ يُغْرِقَ قَوْمَهُ. وَلَكِنَّ اللَّهَ يُرِيدُ كَذَلِكَ أَنْ يَنْجُو نُوحٌ وَالْمُؤْمِنُونَ. فَأَمَرَ نُوحًا أَنْ يَصْنَعَ سَفِينَةً كَبِيرَةً. وَبَدَأَ نُوحٌ يَصْنَعُ سَفِينَةً كَبِيرَةً. وَرَأَاهُ قَوْمُهُ فِي هَذَا الشُّعْلِ فَوَجَدُوا شُغْلًا. وَصَارُوا يَسْخَرُونَ مِنْهُ. مَا هَذَا يَا نُوحُ؟ مِنْ مَتَى صِرْتَ نَجَّارًا؟ أَمَا كُنَّا نَقُولُ لَكَ، لَا تَجْلِسْ إِلَى هَؤُلَاءِ الْأَرَادِلِ. وَلَكِنَّكَ مَا سَمِعْتَ كَلَامَنَا وَجَلَسْتَ إِلَى النَّجَّارِينَ وَالْحَدَّادِينَ، فَصِرْتَ نَجَّارًا! وَأَيُّنَ تَمْشِي هَذِهِ السَّفِينَةُ يَا نُوحُ؟ إِنَّ أَمْرَكَ كُلَّهُ عَجَبٌ. أَتَمْشِي هَذِهِ فِي الرَّمْلِ أَمْ تَصْعَدُ الْجَبَلَ؟ الْبَحْرُ مِنْ هُنَا بَعِيدٌ جَدًّا، هَلْ يَحْمِلُنَا الْجَنُّ أَمْ تَجْرُهَا الثِّيْرَانُ؟ وَكَانَ نُوحٌ يَسْمَعُ كُلَّ ذَلِكَ وَيَصْبِرُ، وَقَدْ سَمِعَ أَشَدَّ مِنْ هَذَا، فَصَبَرَ! وَلَكِنَّهُ كَانَ يَقُولُ لَهُمْ أَحْيَانًا: (إِنْ تَسْخَرُوا مِنَّا فَإِنَّا نَسْخَرُ مِنْكُمْ كَمَا تَسْخَرُونَ).

(هود-۳۸)

18 – Кема

Аллоҳ, Нухнинг дуосини қабул қилди ва унинг қавмини фарқ қилишни хоҳлади. Аллоҳ у билан Нух ва мўминларга нажот беришни хоҳлади. Нухга, катта кема ясашни буюрди. Нух, катта кема ясашни бошлади. Қавми, уни шу ишда кўриб, унинг устидан кулишга машғулот топиб олдилар.

Улар: Эй Нух, бу нима? Қачондан бери дурадгор бўлиб қолдинг? Биз сенга мана бу пасткашлар билан ўтирмагин демаганмидик? Лекин сен бизнинг сўзимизни эшитмадинг ва дурадгорлар, темирчилар билан ўтириб, дурадгорга айландинг!

Эй Нух бу кема қаерда юради? Сени барча ишларинг ажабланарли. Бу қумда юрадимми? Ёки тоғга кўтариладими? Денгиз бу ердан жуда узокда-ку? Уни жинлар кўтарадимми ёки хўкизлар тортадимми?” дейишар эди. Нух буларнинг барчасини эшитар ва сабр қилар эди. Бундан қаттиғини ҳам эшитиб сабр қилган эди. Лекин уларга баъзида: **“Агар бизни масхара қилсангиз, биз ҳам худди сиз бизни масхара қилганингиздек сизларни масхара қиламиз”**, (Худ сураси, 38-оят) дер эди.

۱۹ - الطُّوفَانُ

وَجَاءَ وَعْدُ اللَّهِ فَالْعِيَاذُ بِاللَّهِ! أَمْطَرَتِ السَّمَاءُ وَأَمْطَرَتْ وَأَمْطَرَتْ وَأَمْطَرَتْ. حَتَّى كَانَتْ السَّمَاءُ مِثْلَ مَنْخَلَةٍ، لَا تُمَسِّكُ مَاءً. وَتَبَعَ الْمَاءُ وَسَالَ حَتَّى أَحَاطَ بِالنَّاسِ مِنْ كُلِّ جَانِبٍ. وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى نُوحٍ: خُذْ مَعَكَ مَنْ آمَنَ بِكَ مِنْ قَوْمِكَ وَأَهْلِكَ. وَأَوْحَى اللَّهُ إِلَى نُوحٍ أَنْ يَأْخُذَ مَعَهُ مِنْ كُلِّ حَيْوَانٍ وَطَائِرٍ زَوْجًا، ذَكَرًا وَأُنْثَى، لِأَنَّ الطُّوفَانَ عَامٌّ لَا يَنْجُو مِنْهُ إِنْسَانٌ وَلَا حَيْوَانٌ. وَكَذَلِكَ فَعَلَ نُوحٌ، فَكَانَ مَعَهُ فِي السَّفِينَةِ مَنْ آمَنَ بِهِ مِنْ قَوْمِهِ. وَمِنْ كُلِّ حَيْوَانٍ وَطَائِرٍ زَوْجٌ. وَسَارَتِ السَّفِينَةُ تَحْرِي بِهَمٍّ فِي مَوْجٍ كَالْجِبَالِ. وَارْتَقَى الْقَوْمُ كُلَّ مَكَانٍ عَالٍ وَكُلَّ رُبُوعَةٍ، يَفْرُونَ مِنْ عَذَابِ اللَّهِ، وَلَكِنْ لَا مَلْجَأَ مِنَ اللَّهِ إِلَّا إِلَيْهِ.

19 – Тўфон

Аллоҳнинг ваъдаси келди. Аллоҳ асрасин.

Осмон ёмғир ёғдирди, ёғдирди, ёғдирди ва яна ёғдирди. У ҳатто сувни ушлаб қола олмайдиган элак каби эди. Сув (ердан) отилиб чиқиб, оқаверганидан инсонларни ҳар тарафдан ўраб олди. Аллоҳ Нухга ваҳий юбориб: “Қавмингдан ва оилангдан сенга иймон келтирганларни ўзинг билан бирга ол”, деди. Аллоҳ, Нухга ўзи билан барча ҳайвонлар ва қушлардан эркак ва аёл ҳамда жуфт қилиб олишни ваҳий қилди. Чунки тўфон, оммавий бўлиб, ундан бирор инсон ҳам бирор ҳайвон ҳам қутула олмас эди. Нух шундай қилди, у билан бирга ўз қавмидан иймон келтирганлар бор эди. Барча ҳайвонлардан ва қушлардан бир жуфти бор эди. Кема, тоғ каби мавжда оқиб кетар эди. Қавм, Аллоҳнинг азобидан қочган ҳолда ҳар-бир қир адир ва баландликларга кўтарилишар эди. Лекин Аллоҳдан қочиб бўлмайди фақат Унинг Ўзига борилади.

۲۰ - ابن نوح

وَكَانَ لِنُوحٍ ابْنٌ كَانَ مَعَ الْكَافِرِينَ. وَرَأَى نُوحٌ ابْنَهُ فِي الطُّوفَانِ فَقَالَ:
 يَا بُنَيَّ ارْكَبْ مَعَنَا وَلَا تَكُنْ مَعَ الْكَافِرِينَ. قَالَ سَأْوِي إِلَى جَبَلٍ يَعْصِمُنِي مِنَ الْمَاءِ قَالَ لَا عَاصِمَ
 الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ إِلَّا مَنْ رَحِمَ وَحَالَ بَيْنَهُمَا الْمَوْجُ فَكَانَ مِنَ الْمُغْرَقِينَ (هُود: ٤٢-٤٣).
 وَحَزِنَ نُوحٌ عَلَى ابْنِهِ، وَكَيْفَ لَا يَحْزَنُ وَهُوَ ابْنُهُ. وَأَرَادَ أَنْ يَنْجُوَ ابْنَهُ مِنَ النَّارِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ إِذْ لَمْ يَنْجُ
 مِنَ الْمَاءِ أَمْسٍ. إِنَّ النَّارَ أَشَدُّ مِنَ الْمَاءِ، وَإِنَّ عَذَابَ الْآخِرَةِ أَشَقُّ، أَمَا وَعَدَهُ اللَّهُ أَنَّهُ يُنْجِي أَهْلَهُ؟ بَلَى! إِنَّ وَعْدَ
 اللَّهِ حَقٌّ. فَأَرَادَ أَنْ يَشْفَعَ لَابْنِهِ عِنْدَ اللَّهِ.

20

Нухнинг ўғли

Нухнинг бир ўғли бўлиб, у кофирлар билан бирга эди. Нух ўз ўғлини тўфон ичида кўриб: “Эй ўғлим, биз билан бирга мингин, кофирлар билан бирга бўлмагин, деса, у (ўғил): “Тоққа жойлашиб олсам, мени сувдан сақлайди”, деди. У эса: “Бугун Аллоҳнинг амридан сақловчи йўқдир. Фақат раҳм қилганлари бундан истисно”, деди. Шунда ораларини тўлқин тўсди ва у(ўғил) ғарқ бўлганлардан бўлди”. (Худ-42-43).

Нух ўғлига маҳзун бўлди, қандай маҳзун бўлмасин, ахир у ўз ўғли-ку? Ўғлини, агар кеча сувдан қутқара олмаган бўлса, қиёмат кунида оловдан қутқаришни хоҳлади. Албатта олов сувдан шиддатлидир, охира азоби эса ундан ҳам машаққатдир. Аллоҳ унга ўз аҳлини қутқаришини ваъда қилмаганмиди? Йўқ! Албатта Аллоҳнинг ваъдаси ҳақдир! У эса, ўғли учун, Аллоҳ ҳузурида шафоатни хоҳлади.

٢١ - لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ

(وَنَادَى نُوحٌ رَبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنْتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ). (هود-)

(۴۵)

وَلَكِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى الْأَنْسَابِ بَلْ يَنْظُرُ إِلَى الْأَعْمَالِ. وَاللَّهُ لَا يَقْبَلُ الشَّفَاعَةَ فِي الْمُشْرِكِينَ. وَلَيْسَ الْمُشْرِكُ مِنْ أَهْلِ النَّبِيِّ، وَإِنْ كَانَ ابْنَهُ.

فَنَبَّهَ اللَّهُ نُوحًا عَلَى ذَلِكَ، وَقَالَ: (يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ إِنِّي أَعِظُكَ أَنْ تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ). (هود-۴۶)

وَتَنَبَّهَ نُوحٌ وَتَابَ إِلَى اللَّهِ وَقَالَ: (رَبِّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ أَنْ أَسْأَلَكَ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَإِلَّا تَغْفِرْ لِي وَتَرْحَمْنِي أَكُنْ مِنَ الْخَاسِرِينَ). (هود-۴۷)

21

Сенинг аҳлингдан эмас

Нух Роббига нида қилиб: «Роббим, албатта, ўғлим аҳлимдандир, албатта, ваъданг ҳақдир ва Сен ҳукм қилгувчиларнинг энг ҳикматлисисан», деди. (Ҳуд-45).

Аллоҳ насл-насабга қарамайди, балки амалларга қарайди. Аллоҳ ширк келтирганларда, шафоат (ўртадаги кафолат)ни қабул қилмайди. Ширк келтирган, пайғамбарнинг ўғли бўлса ҳам унинг аҳлидан эмас. Аллоҳ Нухга бу хусусда танбеҳ бериб: “Эй Нух, албатта у (ўғил) аҳлингдан эмас. Албатта, у яхши амал эмасдир. Ўзингнинг илминг бўлмаган нарсани зинҳор сўрамагин. Мен сенга жохиллардан бўлмаслигингни насиҳат қиламан”, (Ҳуд-46) деди.

Нух бундан огоҳ бўлди ва Аллоҳга тавба қилиб: “Роббим, мен ўзимнинг илмим бўлмаган нарсани сендан сўрамоқдан паноҳ тилайман. Агар мени мағфират қилмасанг ва менга раҳм кўрсатмасанг, зиён кўргувчилардан бўламан”, (Ҳуд-46) деди.

۲۲ - بَعْدَ الطُّوفَانِ

وَلَمَّا كَانَ مَا أَرَادَهُ اللَّهُ، وَغَرِقَ الْكُفَّارُ أَمْسَكَتِ السَّمَاءُ وَغَارَ الْمَاءُ. وَاسْتَوَتْ السَّفِينَةُ عَلَى جَبَلِ الْجُودِيِّ.

(وَقِيلَ بَعْدًا لِلْقَوْمِ الظَّالِمِينَ). (هود-۴۴).

وَقِيلَ يَا نُوحُ اهْبِطْ بِسَلَامٍ. وَهَبَّطَ نُوحٌ وَأَصْحَابُ السَّفِينَةِ يَمْشُونَ عَلَى الْبَرِّ بِسَلَامٍ. وَهَلَكَ الْكُفَّارُ مِنْ قَوْمِ نُوحٍ فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ. وَبَارَكَ اللَّهُ فِي ذُرِّيَةِ نُوحٍ فَانْتَشَرَتْ فِي الْأَرْضِ، وَمَلَأَتِ الْأَرْضَ. وَكَانَ فِيهَا أُمَّمٌ، وَكَانَ فِيهَا أَنْبِيَاءٌ وَمُلُوكٌ.

(سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ) (الصافات-۷۹)

(سَلَامٌ عَلَى نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ). (الصافات-۷۹)

22

Тўфондан сўнг

Аллоҳ хоҳлаган нарса содир бўлганидан кейин кофирлар ғарқ бўлди, осмон сувини ушлади ва сув сингиб кетди. Кема Жувдий тоғида туриб қолди ва “**Золим қавмлар йўқолсин!**”, (Худ-44) дейилди. Эй Нух! Саломатлик билан (кемадан) туш, дейилди. Нух ва кема аҳли тушишди ва қуруқликда омонликда юришди. Нух қавмидан бўлган кофирлар ҳалок бўлдилар ва улар учун ер ҳам осмон ҳам йиғламади. Аллоҳ, Нухнинг авлодларига барака берди, улар ер юзидан тарқалиб, ер юзини тўлдирди. Улардан кўплаб халқлар, пайғамбарлар ва подшоҳлар бўлди.

“Барча оламларда Нухга салом бўлсин!”. (Софат-79)

“Барча оламларда Нухга салом бўлсин”!. (Софат-79).

العاصفة

١ - بَعْدُ نُوحٍ

بَارَكَ اللَّهُ فِي ذُرِّيَّةِ نُوحٍ، فَانْتَشَرَتْ فِي الْأَرْضِ. وَكَانَ مِنْهَا أُمَّةٌ يُقَالُ لَهَا عَادٌ. وَكَانُوا رِجَالًا أَقْوِيَاءَ، أَجْسَامُهُمْ كَأَنَّهَا مِنْ حَدِيدٍ، يَغْلِبُونَ كُلَّ وَاحِدٍ وَلَا يَغْلِبُهُمْ أَحَدٌ. وَلَا يَخَافُونَ أَحَدًا وَيَخَافُهُمْ كُلُّ أَحَدٍ. وَبَارَكَ اللَّهُ لِعَادٍ فِي كُلِّ شَيْءٍ، فَكَانَتْ إِبِلُ عَادٍ غَنَمَهَا تَمَلُّ الْوَادِي. وَكَانَتْ حَيْلُ عَادٍ تَمَلُّ الْمِيدَانَ. وَكَانَتْ أَوْلَادُ عَادٍ تَمَلُّ الْبُيُوتَ. وَإِذَا خَرَجَتْ إِبِلُ عَادٍ وَعَنَمُهَا إِلَى الْمَرْعَى كَانَ لَهَا مَنَظَرٌ جَمِيلٌ جَدًّا. وَإِذَا خَرَجَ الْأَطْفَالُ فِي الصَّبَاحِ يَلْعَبُونَ كَانَ لَهُمْ مَنَظَرٌ جَمِيلٌ جَدًّا. وَكَانَتْ أَرْضُ عَادٍ كَذَلِكَ أَرْضًا جَمِيلَةً خَضْرَاءَ، فِيهَا بَسَاتِينٌ وَعُيُونٌ كَثِيرَةٌ.

Бўрон

1

Нухдан сўнг

Аллоҳ Нухнинг зурриётларига барака берди, улар ер юзида тарқалди. Улардан бир халқ бўлиб, “Од” қавми, деб аталар эди. Улар кучли кишилар эди, уларнинг жисмлари гўёки темирдек бўлиб, улар барчани енгардилар. Уларни ҳеч ким енга олмас эди. Улар ҳеч кимдан қўрқмасдилар. Улардан ҳамма қўрқар эди. Аллоҳ “Од” қавмига барча нарсада барака берди. Од қавмининг туялари ва қўйлари бўлиб, улар водийни тўлдириб турар эди. Од қавмининг отлари бўлиб, улар майдонни тўлдириб турар эди. Од қавмининг болалари бўлиб, улар уйларни тўлдириб турар эди. Од қавмининг туялари ва қўйлари яйловга чиқса, уларда жуда чиройли манзара бўлар эди. Агар ёш болалар тонгда чиқиб ўйнасалар, уларда ҳам жуда чиройли манзара бўлар эди. Шунингдек од қавмининг ерлари чиройли, ям-яшил ерлар бўлиб, уларда кўплаб боғ-роғлар ва булоқлар бор эди.

٢ - كُفْرَانُ عَادٍ

وَلَكِنَّ عَادًا لَمْ يَشْكُرُوا اللَّهَ عَلَىٰ هَذِهِ النِّعَمِ الْكَثِيرَةِ، وَنَسِيَتْ عَادُ قِصَّةَ الطُّوفَانِ الَّتِي سَمِعُوهَا مِنْ آبَائِهِمْ وَرَأَوْا آثَارَهُ فِي الْأَرْضِ. وَنَسُوا، لِمَاذَا أَرْسَلَ اللَّهُ الطُّوفَانَ عَلَىٰ أُمَّةِ نُوحٍ. وَصَارُوا يَعْبُدُونَ الْأَصْنَامَ كَمَا كَانَتْ أُمَّةُ نُوحٍ تَعْبُدُ الْأَصْنَامَ. وَكَانُوا يَنْحِتُونَ الْأَصْنَامَ مِنَ الْحِجَارَةِ بِأَيْدِيهِمْ، ثُمَّ يَسْجُدُونَ لَهَا وَيَعْبُدُونَهَا. وَكَانُوا يَسْأَلُونَهَا حَاجَاتِهِمْ وَيَدْعُونَهَا وَيَدْبَحُونَ لَهَا وَكَانُوا عَلَىٰ أَثَرِ أُمَّةِ نُوحٍ. وَكَانَتْ عُقُولُهُمْ لَا تَمْنَعُهُمْ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ. وَكَانَتْ عُقُولُهُمْ لَا تَهْدِيهِمْ. وَكَانُوا عُقْلَاءَ فِي الدُّنْيَا، أَغْبِيَاءَ فِي الدِّينِ.

2

Од қавмининг куфр келтириши

Лекин Од қавми бундай кўплаб неъматлар учун Аллоҳга шукр қилмадилар, оталаридан эшитган ва ер юзида изи қолган тўфон қиссасини унутдилар. Аллоҳ Нух қавмига нима учун тўфон балосини юборганини унутдилар. Нух уммати бутларга ибодат қилганидек улар ҳам бутларга ибодат қиладиган бўлдилар. Улар ўз қўллари билан тошлардан бутларни ясаб, кейин уларга сажда қилар ва ибодат қилар эдилар. Улардан ўз ҳожатларини сўрардилар, уларга дуо қилардилар, улар учун қурбонлик қилардилар ва улар Нух умматининг изидан борардилар. Уларнинг ақллари бутларга ибодат қилишдан манъ қилмас эди. Уларнинг ақллари ўзларини ҳидоят яъни тўғри йўлга бошламас эди. Улар дунёда ақлли, динда беақл ва нодон эдилар.

۳ - عُذْوَانُ عَادٍ

وَصَارَتْ قُوَّةُ عَادٍ وَبَالًا عَلَيْهِمْ وَعَلَى النَّاسِ. لِأَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ. فَمَاذَا يَمْنَعُهُمْ مِنَ الظُّلْمِ؟ وَمَاذَا يَمْنَعُهُمْ مِنَ الْعُدْوَانِ؟ وَلِمَاذَا لَا يَظْلِمُونَ النَّاسَ؟ وَهُمْ لَا يَرَوْنَ فَوْقَهُمْ أَحَدًا، وَلَا يَخَافُونَ حِسَابًا وَلَا عِقَابًا. وَكَانُوا كَوْحُوشِ الْعَابَةِ يَظْلِمُ الْكَبِيرُ مِنْهُمْ الصَّغِيرَ، وَيَأْكُلُ الْقَوِيُّ مِنْهُمْ الضَّعِيفَ. وَإِذَا

غَضِبُوا، كَانُوا كَالْفِيلِ الْهَائِجِ، لَا يَلْقَى شَيْئًا إِلَّا قَتَلَهُ. وَكَانُوا إِذَا حَارَبُوا أَهْلَكُوا الْحَرِثَ وَالنَّسْلَ. وَإِذَا دَخَلُوا قَرْيَةً أَفْسَدُوهَا، وَجَعَلُوا أَعْرَازَ أَهْلِهَا أَذْلَةً. وَكَانَ الضُّعَفَاءُ يَخَافُونَ شَرَّهُمْ، وَيَفِرُّونَ مِنْ ظُلْمِهِمْ. وَصَارَتْ قُوَّتُهُمْ وَبَالًا عَلَيْهِمْ، وَعَلَى النَّاسِ. وَكَذَلِكَ كُلُّ مَنْ لَا يَخَافُ اللَّهَ وَلَا يُؤْمِنُ بِالْآخِرَةِ.

3

Однинг адовати

Од қавмининг кучи, ўзларига ва инсонларга зарарли бўлиб қолди. Чунки улар, Аллоҳга ва охират кунига ишониб, иймон келтирмадилар. Уларни нима зулмдан ва душманчиликдан манъ қилади? Нима учун инсонларга зулм қилмасинларки, улар ўзларидан юқорида ҳеч кимни (кучли деб) кўрмайдилар. Ҳисоб-китобдан ва азобдан кўркмайдилар. Улар ўрмондаги ёввойилардек, катталари кичикларига зулм қилар ва кучлилари кучсизларини ер эди. Агар ғазаблансалар, ғазабнок филдек бўлардилар, учратган нарсаларини ўлдирардилар.

Ўзаро уришиб экин-тикинга, наслга қирғин келтиришарди.

Агар бирор қишлоққа кирсалар, у ерда бузуқлик қилиб, улуғларини хорлардилар. Ожизлар эса уларнинг ёмонликларидан кўрқиб, уларнинг зулмидан қочардилар. Уларнинг кучлари, ўзларига ва инсонларга зарарли бўлиб қолди. Аллоҳдан кўркмаган ва охиратга ишониб, иймон келтирмаганлар ҳам мана шундай бўлади.

٤ - قُصُورٌ عَادٍ

وَكَانَ عَادٌ لَا شُعْلَ لَهُمْ إِلَّا الْأَكْلُ وَالشُّرْبُ وَاللَّهُوُ وَاللَّعِبُ. وَكَانَ بَعْضُهُمْ يَفْخَرُ عَلَى بَعْضٍ فِي بِنَاءِ الْقُصُورِ الْعَالِيَةِ وَالْبُيُوتِ الْوَاسِعَةِ. وَكَانَتْ أَمْوَالُهُمْ تَضِيعُ فِي الْمَاءِ وَالطِّينِ وَالْحِجَارَةِ وَكَانُوا لَا يَرَوْنَ مَكَانًا خَالِيًا أَوْ أَرْضًا مُرْتَفِعَةً إِلَّا بَنَوْا عَلَيْهَا قَصْرًا رَفِيعًا. وَكَانُوا يَبْنُونَ بُيُوتًا، كَأَنَّمَا تَسْكُنُونَ فِيهَا دَائِمًا، وَلَا يَمُوتُونَ

أَبْدًا. وَكَانُوا يَبْنُونَ قُصُورًا مِنْ غَيْرِ حَاجَةٍ، وَالنَّاسُ لَا يَجِدُونَ مَا يَأْكُلُونَ وَيَلْبَسُونَ. وَكَانَ الْفُقَرَاءُ مِنْهُمْ لَا يَجِدُونَ بَيْتًا يَسْكُنُونَ فِيهِ بُيُوتُ الْأَغْنِيَاءِ لَا سَاكِنَ فِيهَا، وَمَنْ رَأَاهُمْ وَرَأَى قُصُورَهُمْ عَرَفَ أَنَّهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ.

4

Однинг қасрлари

Однинг еб-ичиш, бекорчилик ва ўйин-кулгудан бошқа ишлари йўқ эди. Бир-бирларига, баланд қасрлар ва кенг уйларни қуришда мақтанишар эди. Уларнинг моллари сувда, лойда ва тошларда зое бўлиб кетар эди. Бирор бўш жой ёки баланд ерни кўрсалар, у ерга баланд қаср қурадилар. Уйларни, худди унда абадий яшайдиган, ҳеч қачон ўлмайдигандек қурадилар. Қасрларни, эҳтиёж бўлмаса ҳам беҳудага қурадилар. Ваҳоланки, инсонлар, ейдиган ва киядиган нарса топа олмас эди. Уларнинг камбағаллари ўзлари яшашлари учун уй топа олмас эди. Бойларнинг уйларида эса, яшаш учун киши топилмас эди. Уларни ва қасрларини кўрган киши, од қавми охиратга иймон келтирмаганини билар эди.

۵ - ھُوْدُ الرِّسُولِ

وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرْسِلَ إِلَى عَادٍ رَسُولًا. إِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ، إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ. وَكَانَ عَادٌ لَا يَسْتَعْمِلُونَ عُقُولَهُمْ إِلَّا فِي الْأَكْلِ وَالشَّرْبِ وَاللَّهْوِ وَاللَّعِبِ وَبِنَاءِ الْبُيُوتِ. وَقَدْ فَسَدَتْ عُقُولُهُمْ، لِأَنَّهُمْ لَا يَسْتَعْمِلُونَهَا فِي الدِّينِ، وَكَانَ عَادٌ عَقْلَاءَ فِي الدُّنْيَا، أَغْنِيَاءَ فِي الدِّينِ، يَعْبُدُونَ الْحِجَارَةَ وَلَا يَعْقِلُونَ. فَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْهِمْ رَسُولًا يَهْدِيهِمْ. وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يَكُونَ هَذَا الرَّسُولُ مِنْ أَنْفُسِهِمْ، يَعْرِفُونَهُ، وَيَفْهَمُونَ كَلَامَهُ. كَانَ ھُوْدٌ ذِيكَ الرَّسُولِ، وُلِدَ فِي بَيْتِ شَرِيفٍ فِي عَادٍ، وَنَشَأَ عَلَى عَقْلِ وَصَلَاحٍ.

5

Худ пайғамбар

Аллоҳ Од қавмига бир элчи юборишни хоҳлади. Албатта Аллоҳ бандаларига куфрни раво кўрмайди ва ерда бузукликни ёқтирмайди. Од қавми, еб-ичиш, бекорчилик, ўйин-кулгу ва уйлар қуришдан бошқа нарсага ақллари ишлатмасдилар. Уларнинг ақллари, динга ишлатмаганлари учун бузилиб кетди. Од қавми дунёда ақлли динда эса беақл ва нодон эдилар. Тошларга ибодат қилиб ақл юритмасдилар. Аллоҳ уларга, тўғри йўлга бошловчи элчини юборишни хоҳлади. Аллоҳ бу элчини ўзларидан бўлишини, уни таниб, сўзини тушунишларини хоҳлади. Ўша элчи Худ эди, од қавмининг шарафли уйларида туғилди, ақлли ва салоҳиятли бўлиб вояга етди.

٦ - دَعْوَةُ هُودٍ

وَقَامَ هُودٌ فِي قَوْمِهِ يَدْعُو وَيَقُولُ: (يَا قَوْمِ، اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ) (أعراف-٦٥). وَقَالَ هُودٌ: يَا قَوْمِ، كَيْفَ تَعْبُدُونَ الْحِجَارَةَ وَلَا تَعْبُدُونَ الَّذِي خَلَقَكُمْ؟! يَا قَوْمِ، هَذِهِ الْحِجَارَةُ الَّتِي نَحْتُمُوهَا أَمْسِ كَيْفَ تَعْبُدُونَهَا الْيَوْمَ، إِنَّ اللَّهَ خَلَقَكُمْ وَرَزَقَكُمْ، وَبَارَكَ لَكُمْ فِي الْأَمْوَالِ وَالْأَوْلَادِ وَالْحَرْثِ وَالنَّسْلِ. وَجَعَلَكُمْ خُلَفَاءَ مِنْ بَعْدِ قَوْمِ نُوحٍ وَرَزَقَكُمْ قُوَّةً فِي الْجِسْمِ. كَانَ مِنْ حَقِّ هَذِهِ النَّعْمِ أَنْ تَعْبُدُوا اللَّهَ وَلَا تَعْبُدُوا غَيْرَهُ. إِنَّ هَذَا الْكَلْبَ الَّذِي تَرْمُونَ إِلَيْهِ بِعِظْمٍ لَا يُفَارِقُ بَيْنَكُمْ وَيَتَّبِعُكُمْ كَالظِّلِّ. أَفَرَأَيْتُمْ كَلْبًا يَتْرُكُ سَيِّدَهُ وَيَذْهَبُ إِلَى غَيْرِهِ؟ أَوْ رَأَيْتُمْ حَيَوَانًا يَعْبُدُ حَجْرًا، أَوْ رَأَيْتُمْ حَيَوَانًا يَسْجُدُ لِصَنَمٍ؟ هَلِ الْإِنْسَانُ أَذَلُّ مِنَ الْحَيَوَانِ، أَمْ هُوَ أَحَلُّ مِنَ الْحَيَوَانِ؟

6

Худнинг даъвати

Худ қавми ичида туриб, даъват қилган ҳолда: “Эй қавмим, Аллоҳга ибодат қилинглар. Сизларга Ундан ўзга илоҳ йўқ”,

(Аъроф-65) деди. Қандай қилиб, яратган зотга ибодат қилмай, тошларга ибодат қиласизлар?! Эй қавмим! Бу тошларни сизлар кечагина ясаган бўлсангиз ва бугун уларга қандай ибодат қиляпсиз? Албатта Аллоҳ сизларни яратди ва ризқлангирди ҳамда молларингиз, болаларингиз, экинларингиз ва наслингизга барака берди. Сизларни Нуҳ қавмидан кейин ўринбосар қилди ва жисмингизга қувват берди. Бу неъматларнинг ҳаққи, Аллоҳга ибодат қилиб, бошқасига ибодат қилмаслик эди. Албатта, мана бу итга суяк ташласангиз уйингиздан узоқлашмайди ва сизга соядек эргашади. Бирор итни, ўз хўжайинини ташлаб, бошқасига кетганини кўрдингизми? Бирор ҳайвонни тошга ибодат қилганини кўрдингизми? Бирор ҳайвонни бутга сажда қилганини кўрдингизми? Инсон ҳайвондан ҳам разилми? ёки у ҳайвондан ҳам азизми?

۷ – جَوَابُ الْقَوْمِ

كَانَ الْقَوْمُ فِي شُغْلٍ مِنَ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ وَاللَّهْوِ وَاللَّعِبِ. وَقَدْ رَضُوا بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَأَطْمَأَنَّنُوا بِهَا. ضَاقَ قَلْبُهُمْ بِكَلَامِ هُودٍ، وَقَالَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ: مَا يَقُولُ هُودٌ؟ مَاذَا يُرِيدُ هُودٌ؟ نَحْنُ لَا نَفْهَمُ كَلَامَهُ! قَالُوا: سَفِيهَةٌ أَوْ مَجْنُونٌ! وَلَمَّا دَعَاهُمْ هُودٌ مَرَّةً أُخْرَى، قَالَ أَشْرَافُ قَوْمِهِ: (إِنَّا لَنَرَاكَ فِي سَفَاهَةٍ وَإِنَّا لَنَظُنُّكَ مِنَ الْكَاذِبِينَ) (الأعراف-۶۶). (قَالَ يَا قَوْمِ لَيْسَ بِي سَفَاهَةٌ وَلَكِنِّي رَسُولٌ مِنْ رَبِّ الْعَالَمِينَ) (الأعراف-۶۶). (أُبَلِّغُكُمْ رِسَالَاتِ رَبِّي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ) (الأعراف-۶۷).

7

Қавмнинг жавоби

Қавм еб-ичиш, бефойда ўйин-кулгу ичида эди. Дунё ҳаётига рози бўлиб, хотиржам эдилар. Худнинг сўзларидан юраклари сиқилиб, бир-бирларига: “Худ нима деяпти? Худ ўзи нима хоҳляпти? Биз унинг сўзларини тушунмаяпмиз. У

нодонми ёки жинними?” дейишар эди. Худ яна бир бора даъват қилганида, қавмидаги улуғлар: “Албатта, биз сени эси нодонликда кўриб турибмиз ва албатта биз сени ёлғончилардан деб биламиз”, дейишди. “У: “Эй қавмим, менда эси нодонлик йўқ. Лекин мен оламларнинг Роббидан Пайғамбарман” (Аъроф-66) “Сизларга Роббимнинг юборганларини етказаман ва мен сизларга ишончли насихатгўйман”, (Аъроф-62) деди.

۸ - حِكْمَةُ هُود

وَمَا زَالَ هُودٌ يَنْصَحُ لِقَوْمِهِ وَيَدْعُوهُمْ بِحِكْمَةٍ وَرَفَقٍ. قَالَ هُودٌ: يَا قَوْمِ أَنَا أَخُوكُمْ وَصَدِيقُكُمْ بِالْأَمْسِ! أَلَا تَعْرِفُونَنِي؟ يَا إِخْوَانِي! لِمَاذَا تَخَافُونَنِي وَتَفِرُّونَ مِنِّي، إِنِّي لَا أَنْقُصُ مِنْ مَالِكُمْ شَيْئًا. (يَا قَوْمِ، لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مَالًا إِنْ أَجْرِي إِلَّا عَلَى اللَّهِ) (هود-۲۹). يَا قَوْمِ، مَاذَا تَخَافُونَ إِنْ آمَنْتُمْ بِاللَّهِ، وَاللَّهُ لَا تَفْقِدُونَ مِنْ أَمْوَالِكُمْ شَيْئًا إِذَا آمَنْتُمْ بِاللَّهِ! بَلْ يُبَارِكُ اللَّهُ لَكُمْ فِي الرِّزْقِ وَيَزِيدُ فِي قُوَّتِكُمْ. وَيَا قَوْمِ، لِمَاذَا تَتَعَجَّبُونَ مِنْ رِسَالَتِي؟ إِنَّ اللَّهَ لَا يُكَلِّمُ وَاحِدًا وَاحِدًا! إِنَّ اللَّهَ لَا يُخَاطَبُ كُلَّ أَحَدٍ يَقُولُ لَهُ: افْعَلْ كَذَا، افْعَلْ كَذَا! إِنَّ اللَّهَ يُرْسِلُ إِلَى كُلِّ قَوْمٍ رَجُلًا مِنْهُمْ يُكَلِّمُهُمْ وَيَنْصَحُ لَهُمْ. وَقَدْ أَرْسَلَنِي إِلَيْكُمْ أَكَلِّمُكُمْ وَأَنْصَحُ لَكُمْ: (أَوْ عَجِبْتُمْ أَنْ جَاءَكُمْ ذِكْرٌ مِنْ رَبِّكُمْ عَلَى رَجُلٍ مِنْكُمْ لِيُنذِرَكُمْ) (أعراف-۶۳)؟

8

Худнинг ҳикмати

Худ қавмига насихат қилиб, уларни ҳикмат ва мулойимлик билан даъват қилишда давом этди.

Худ: “Эй қавм! Мен сизларни акангиз ва кечаги дўстингизман. Мени танимаяпсизларми?”

Эй биродарларим! Нимага мендан кўрқиб, қочиб, узоқлашяпсизлар? Мен сизларни молингиздан бирор нарса нуқсонга етказмаяпман-ку?

“Эй қавмим, бу (даъватим) учун сиздан мол сўрамайман. Менинг ажр-мукофотим фақат Аллоҳнинг зиммасида-ку?” (Худ-29).

Эй қавмим! Нима учун Аллоҳга иймон келтиришдан қўрқасизлар? Аллоҳга қасамки, сизлар Аллоҳга иймон келтирсангиз, молингиздан бирор нарса йўқотмайсизларку?! Балки Аллоҳ сизнинг ризқингизга барака беради ва қувватингизни оширади-ку?

Эй қавмим нима учун мен олиб келган рисолат-диндан ажабланасизлар? Албатта Аллоҳ бирма-бир кишиларга сўзламайди-ку?! Албатта Аллоҳ ҳар бир кишига хитоб қилиб: “Ундай қил, бундай қил, демайди-ку?”

Албатта Аллоҳ ҳар-бир қавмга ўзларидан бўлган элчини уларга сўзлаб, насиҳат қилиши учун юборади-ку. Ахир мени сизларга, гапириб, насиҳат этишим учун элчи қилиб юборди.

“Ўзингиздан бўлган бир кишига сизларни огоҳлантириш учун Роббингиздан эслатма келганидан ажабландингизми?!” (Аъроф-63).

۹ – إِيْمَانُ هُوْدٍ

وَلَمْ تَجِدْ عَادَ جَوَابًا! وَمَا عَلِمُوا كَيْفَ يُجِيبُونَ هُوْدًا! وَلَكِنَّهُمْ قَالُوا لَمَّا عَجَزُوا: قَدْ غَضِبْتَ عَلَيْنَا
 الْهَيْئَتَا، فَأَصَابَكَ مَرَضٌ فِي عَقْلِكَ! وَقَدْ وَقَعَ عَلَيْنَا وَبَالَ مِنَ الْإِلَهَةِ.
 قَالَ هُوْدٌ: إِنَّ هَذِهِ الْأَصْنَامَ حِجَارَةٌ، لَا تَنْفَعُ أَحَدًا وَلَا تَضُرُّ! وَإِنَّ هَذِهِ الْأَصْنَامَ حِجَارَةٌ، لَا تَنْفَعُ أَحَدًا وَلَا تَضُرُّ! وَإِنَّ هَذِهِ الْأَصْنَامَ حِجَارَةٌ، لَا تَنْفَعُ أَحَدًا وَلَا تَضُرُّ! وَإِنَّ هَذِهِ الْأَصْنَامَ حِجَارَةٌ، لَا تَنْفَعُ أَحَدًا وَلَا تَضُرُّ!
 تَسْمَعُ وَلَا تَنْظُرُ! إِنَّ هَذِهِ الْأَصْنَامَ لَا تَمْلِكُ خَيْرًا وَلَا شَرًّا. وَلَا تَمْلِكُ لِأَحَدٍ نَفْعًا وَلَا ضَرًّا! وَإِنَّكُمْ أَيْضًا لَا
 تَمْلِكُونَ خَيْرًا وَلَا شَرًّا! وَلَا تَمْلِكُونَ لِي نَفْعًا وَلَا ضَرًّا! إِنِّي لَا أُوْمِنُ بِالْهَيْئَتِكُمْ وَلَا أَخَافُهُمْ. (أَنْتِي بَرِيءٌ مِمَّا
 تُشْرِكُونَ) (هود-۵۴).

وَلَا أَخَافُكُمْ أَيْضًا (فَكَيْدُونِي جَمِيعًا) (هود-۵۵).

(إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُمْ) (هود-۵۶). كُلُّ شَيْءٍ تَحْتَ يَدِهِ، وَلَا تَسْقُطُ وَرَقَةٌ إِلَّا بِإِذْنِهِ.

9

Худнинг иймони

Од қавми жавоб топа олмади. Худга қандай жавоб беришни билмай қолдилар. Улар ожиз қолганларидан: “Илоҳларимиз сенга ғазаб қилгани учун, ақлингга касалланиб, айниб қолган. Сенинг устингда, илоҳлар томонидан ёғилган офат турибди”, дейишди.

Худ: “Албатта бу бутлар тошдир, ҳеч кимга зарар ҳам фойда ҳам бермайди. Албатта бу бутлар тошдир, гапирмайди, эшитмайди ва кўрмайди ҳам. Албатта бу бутлар, яхшиликка ҳам ёмонликка ҳам эга эмас. Бирор кишига фойда ҳам зарар ҳам етказишга қурби етмайди. Сизлар ҳам яхшиликка ва ёмонликка эга эмассиз. Сизлар менга фойда ҳам зарар ҳам етказишга қурбингиз етмайди. Албатта мен илоҳларингизга иймон келтирмайман ва улардан кўрқмайман ҳам. **“Мен шерик келтираётганингиздан покман”** (Худ-54) Сизлардан ҳам кўрқмайман. **“Бас, ҳаммангиз менга қарши ҳийла қилаверинглар”** (Худ-55) **“Албатта, мен Роббим ва Роббингиз бўлмиш Аллоҳга таваккал қилдим”** (Худ-56). Барча ишлар унинг қўл остидадир, унинг изнисиз бир япроқ ҳам тўкилмайди”, дедилар.

۱۰ - عِنَادُ عَادٍ

سَمِعْتُ عَادُ كُلَّ ذَلِكَ وَلَكِنَّهُمْ لَمْ يُؤْمِنُوا! ضَاعَتْ فِيهِمْ نَصِيحَةُ هُودٍ! ضَاعَتْ فِيهِمْ حِكْمَةُ هُودٍ.
وَقَالُوا، يَا هُودُ! مَا عِنْدَكَ دَلِيلٌ وَلَا بَيِّنَةٌ! وَلَا تَتْرُكُ يَا هُودُ آلِهَتَنَا الْقَدِيمَةَ لِقَوْلِكَ الْجَدِيدِ. أَنْتَ تَرُكُ الْإِلَهَةَ الَّتِي
كَانَ يَعْبُدُهَا آبَاؤُنَا لِقَوْلِ قَاتِلٍ؟ أَبَدًا، أَبَدًا.

وَيَا هُودُ! إِنَّكَ لَا تُؤْمِنُ بِالْهَيْتِنَا وَلَا تَخَافُهُمْ. فَإِنَّا لَا نُؤْمِنُ بِإِلْهِكَ وَلَا نَخَافُ عَذَابَهُ. وَإِنَّا نَسْمَعُكَ
كَثِيرًا تَذَكُرُ الْعَذَابَ، فَأَيْنَ هُوَ يَا هُودُ؟ وَمَتَى يَجِيءُ؟
قَالَ هُودٌ: (إِنَّمَا الْعِلْمُ عِنْدَ اللَّهِ وَإِنَّمَا أَنَا نَذِيرٌ مُّبِينٌ) (الملك-٢٦).
قَالَتْ عَادٌ: فَإِنَّا نَنْتَظِرُ ذَلِكَ الْعَذَابَ، وَنَشْتَاكُ أَنْ نَرَاهُ. وَتَعَجَّبَ هُودٌ مِنْ جَرَأَتِهِمْ، وَتَأَسَّفَ هُودٌ
عَلَى سَفَاهَتِهِمْ.

10

Од қавмининг қайсарлиги

Од қавми буларнинг барчасини эшитдилар-у, лекин иймон келтирмадилар. Худнинг насиҳати ва ҳикмати улар ичида зое бўлди.

Улар: “Эй Худ далил ва исботинг йўқ-ку? Ахир, сенинг янги сўзингни деб эски илоҳларимизни тарк қилмаймиз-ку? Оталаримиз ибодат қилиб келган илоҳларни, битта сўз билан тарк этамизми?”

Ҳеч қачон! Ҳеч қачон! Тарк этмаймиз.

Эй Худ! Сен бизнинг илоҳларимизга ишонмайсан ва улардан кўркмайсан. Биз ҳам сенинг илоҳингга ишонмаймиз ва унинг азобидан кўркмаймиз. Биз сени кўп азоб ҳақида гапирганингни эшитяпмиз. Эй Худ! Қани бу азоб? У қачон келади?” дейишди.

Худ: “Албатта, илм (яъни азоб келиш хабари) фақат Аллоҳнинг хузуридадир. Ва албатта, мен яққол огоҳлантирувчиман, холос” (Мулк-26), деди.

Од қавми эса: “Албатта биз бу азобни кутяпмиз ва уни кўришга муштоқмиз”, дейишди. Худ уларнинг журъатларидан ажабланиб, нодонликларидан афсусланди.

وَكَانَ عَادٌ يَنْتَظِرُونَ الْمَطَرَ كُلَّ يَوْمٍ وَيَنْظُرُونَ إِلَى السَّمَاءِ، فَلَا يَرَوْنَ قِطْعَةً سَحَابٍ. وَكَانُوا فِي حَاجَةٍ إِلَى الْمَطَرِ، وَكَانَ لَهُمْ شَوْقٌ عَظِيمٌ إِلَى الْمَطَرِ. ذَاتَ يَوْمٍ رَأَوْا سَحَابَةً تَأْتِي إِلَيْهِمْ، فَفَرِحُوا جَدًّا، وَصَاحُوا: هَذِهِ سَحَابَةٌ مَطَرٌ! هَذِهِ سَحَابَةٌ مَطَرٍ. وَرَقَصَ النَّاسُ فَرَحًا، وَنَادَى بَعْضُهُمْ بَعْضًا وَقَالُوا: سَحَابَةٌ مَطَرٌ! سَحَابَةٌ مَطَرٌ! وَلَكِنَّ هُوَذَا فَهَمَ أَنَّ الْعَذَابَ قَدْ جَاءَ. وَقَالَ لَهُمْ هُوَذَا: لَيْسَ هَذَا سَحَابٌ رَحْمَةً، بَلْ هُوَ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ. وَكَانَ كَذَلِكَ، فَقَدْ هَبَّتْ رِيحٌ شَدِيدَةٌ، مَا رَأَى النَّاسُ مِثْلَهَا، وَمَا سَمِعَ النَّاسُ بِمِثْلِهَا. وَهَبَّتِ الْعَاصِفَةُ تَقْلَعُ الْأَشْجَارَ وَتَهْدِمُ الْبُيُوتَ وَتَحْمِلُ الدَّوَابَّ وَتَرْمِيهَا إِلَى مَكَانٍ بَعِيدٍ. وَطَارَتْ رِمَالُ الصَّحْرَاءِ وَأَظْلَمَتِ الدُّنْيَا فَلَا يَرَى الْإِنْسَانُ شَيْئًا. وَدَخَلَهُمُ الرَّعْبُ، فَدَخَلُوا بُيُوتَهُمْ، وَأَغْلَقُوا أَبْوَابَهَا. وَاعْتَنَقَ الْأَطْفَالُ بِالْأُمَّهَاتِ، وَاعْتَنَقَ النَّاسُ بِالْجُدْرَانِ، وَدَخَلَ النَّاسُ الْحُجُرَاتِ. الْأَطْفَالُ يَبْكُونَ، وَالنِّسَاءُ يَصْحَنَ، وَالرِّجَالُ يَدْعُونَ وَيَسْتَعِينُونَ. وَكَانَ قَائِلًا يَقُولُ: (لَا عَاصِمَ الْيَوْمَ مِنْ أَمْرِ اللَّهِ) (هود-٤٣). كَانَ ذَلِكَ سَبْعَ لَيَالٍ وَثَمَانِيَةَ أَيَّامٍ. وَمَاتَ الْقَوْمُ فَكَانُوا كَأَشْجَارِ النَّخِيلِ سَقَطَتْ عَلَى الْأَرْضِ، وَكَانَ مَنْظَرًا غَرِيبًا جَدًّا، النَّاسُ أَمْوَاتٌ يَأْكُلُهُمُ الطَّيْرُ، وَالْبُيُوتُ خَرَابٌ يَسْكُنُهَا الْبُومُ. وَنَجَا هُوْدٌ وَالْمُؤْمِنُونَ بِإِيمَانِهِمْ، وَهَلَكَتْ عَادٌ بِكُفْرِهَا وَعِنَادِهَا.

(أَلَا إِنَّ عَادًا كَفَرُوا رَبَّهُمْ، أَلَا بُعْدًا لِعَادٍ قَوْمِ هُوْدٍ) (هود-٦٠).

11

Азоб

Од қавми, ҳар куни ёмғир ёғишини кутар эди. Улар осмонга қарардилар лекин бир парча булут ҳам кўрмасдилар. Улар ёмғирга муҳтож эдилар. Уларда ёмғирга улкан иштиёқ бор эди. Кунлардан бирида, булутни, улар томон келаётганини кўриб, жуда хурсанд бўлиб, қичқириб юбордилар: “Бу ёмғир булути! Бу ёмғир булути!

Инсонлар хурсанд бўлишганидан рақсга тушишди ва бир-бирларига қичқириб: “Ёмғир булути! Ёмғир булути! Дейишарди. Ҳуд эса, азоб келганини тушундилар. Ҳуд уларга: “Бу раҳмат булути эмас, балки у аламли азоб бўлган

шамолдир”, дедилар. Шундай бўлди ҳам. Қаттиқ шамол эсди, инсонлар бунга ўхшашини кўрмаган ва эшитмаган эдилар. Бўрон кўтарилиб, дарахтларни суғурар, уйларни вайрон қилар, ҳайвонларни кўтариб, узоқ жойларга отиб юборар эди. Чўлнинг қумлари учиб, дунё қоронғулашди, инсон ҳеч нарсани кўрмай қолди. Уларни ваҳима босиб, уйларига кириб, эшикларни маҳкам танбалаб олдилар. Болалар оналарининг пинжигга тикилишди, инсонлар деворларни кучоқлаб олишди, инсонлар, хоналарга кириб кетишди. Болалар йиғлар, аёллар қичқирар, эркаклар дуо қилиб, ёмғир сўрардилар. Гуё: **“Бугун Аллоҳнинг амридан сақловчи йўқдир”** (Ҳуд-43), деяётгандек бўлар эди. Бу етти кеча, саккиз кундуз тинмади. Қавм ҳалок бўлди, улар худди арралаб ташланган хурмо дарахтлари каби ётишар эди. Жуда ажойиб манзара бўлди. Инсонлар ўлик бўлиб, уларни қушлар ер эди, уйлар хароба бўлиб уларда бойўғлилар яшар эди. Ҳуд ва мўъминлар иймонлари билан нажот топишди, Од қавми эса, куфрлари ва қайсарликлари учун ҳалокатга учрашди.

“Огоҳ бўлингким, албатта, Одликлар Роббиларига куфр келтирган эдилар. Огоҳ бўлингким, Ҳуд қавми Од йўқолсин-е!” (Ҳуд-60).

نَاقَةُ ثَمُودَ

١ - بَعْدَ عَادٍ

وَرِثَتْ ثَمُودُ عَادًا كَمَا وَرِثَتْ عَادُ أُمَّةَ نُوحٍ. وَكَانَتْ ثَمُودُ عَلَى أَثَرِ عَادٍ، كَمَا كَانَتْ عَادُ عَلَى أَثَرِ أُمَّةِ نُوحٍ. وَكَانَتْ أَرْضُ ثَمُودَ أَيْضًا أَرْضًا حَمِيلَةً خَضْرَاءَ، فِيهَا بَسَاتِينٌ وَعَيْوُنٌ وَجَنَاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ. وَكَانَتْ ثَمُودُ كَعَادٍ فِي الْعِمَارَةِ وَالزَّرَاعَةِ وَفِي كَثْرَةِ الْبَسَاتِينِ. وَفَاقَوْهُمْ فِي الْعَقْلِ وَالصَّنَاعَةِ، فَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا وَاسِعَةً حَمِيلَةً، وَيَنْقُشُونَ فِي الْحِجَارَةِ نُقُوشًا بَدِيعَةً. وَقَدْ لَانَ لَهُمُ الْحَجَرُ بِعَقْلِهِمْ وَصِنَاعَتِهِمْ، فَيَصْنَعُونَ بِهِ مَا يَصْنَعُ الْإِنْسَانُ بِالشَّمْعِ. وَإِذَا دَخَلَ الْإِنْسَانُ مَدِينَتَهُمْ رَأَى عَجَبًا، رَأَى فُصُورًا

عَظِيمَةً كَالجِبَالِ كَأَنَّمَا بَنَاهَا الْجِنُّ، وَرَأَى أَزْهَارًا جَمِيلَةً فِي الْجُدْرَانِ، كَأَنَّمَا أَنْبَتَهَا الرَّبِيعُ. وَقَدْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَى ثَمُودَ بَرَكَاتٍ مِنَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ، وَقَدْ فَتَحَ اللَّهُ عَلَى ثَمُودَ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ. جَادَتْ لَهُمُ السَّمَاءُ بِالْأَمْطَارِ، وَجَادَتْ لَهُمُ الْأَرْضُ بِالنَّبَاتِ وَالْأَزْهَارِ، وَجَادَتْ لَهُمُ الْبَسَاتِينُ بِالْفَوَاكِهِ وَالْأَثْمَارِ، وَبَارَكَ اللَّهُ لَهُمْ فِي الرِّزْقِ وَالْأَعْمَارِ.

Самуд қавмининг туяси

1

Од қавмидан кейин

Нух қавми кетидан Од қавми келганидек, Од қавмига Самуд қавми ворис бўлди. Самуд қавми од қавмининг изидан борар эди, худди од қавми Нух умматининг изидан борганидек. Самуднинг ерлари ҳам яшил (кўкаламзор), чиройли эди. Уларда бўстонлар, булоқлар, тагидан анҳорлар оқадиган боғлар бор эди. Самуд қавми ҳам Од қавми каби иморат қуриш, экин экиш ва боғларни кўпайтириш билан машғул эди. Улар, ақл ва санъатда Од қавмидан ўзиб кетдилар. Тоғларни ўйиб, кенг ва чиройли уйлар қураддилар, тошларга қойилмақом нақшлар солардилар. Тош, уларни ақллари ва санъатлари билан юмшар эди. Улар шамга ишлов берган кишидек тошга ишлов берардилар. Уларнинг шаҳарларига кирган инсон ажойиботларни, жинлар қургандек улкан қасрларни ва деворларда гўёки баҳор ўстирганидек чиройли гулларни кўрар эди. Аллоҳ Самудга, осмон ва ерда баракот эшикларини очган эди. Аллоҳ Самудга, барча эшикларни очган эди. Осмон уларга ёмғирни, ер эса ўсимлик ва гулларни, боғлар мева ва ҳосилни аямади. Аллоҳ ризқ ва умрларига барака берди.

۲ - كُفْرَانُ ثَمُودَ

وَلَكِنَّ كُلَّ ذَلِكَ لَمْ يَحْمِلْ ثَمُودَ عَلَى الشُّكْرِ وَعِبَادَةِ اللَّهِ تَعَالَى. بَلْ حَمَلَهُمْ ذَلِكَ عَلَى الْكُفْرِ وَالطُّغْيَانِ، وَنَسُوا اللَّهَ وَفَرَحُوا بِمَا أُوتُوا، وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنَّا قُوَّةً. وَظَنُّوا أَنَّهُمْ لَا يَمُوتُونَ وَلَا يَخْرُجُونَ مِنْ قُصُورِهِمْ وَجَنَاتِهِمْ أَبَدًا. وَظَنُّوا أَنَّ الْمَوْتَ لَا يَدْخُلُ فِي هَذِهِ الْجِبَالِ وَلَا يَجِدُ إِلَيْهِمْ سَبِيلًا! لَعَلَّهُمْ كَانُوا يَظُنُّونَ أَنَّ أُمَّةَ نُوحٍ إِنَّمَا غَرِقَتْ، لِأَنَّهَا كَانَتْ فِي الْوَادِي. وَأَنَّ عَادًا إِنَّمَا هَلَكُوا، لِأَنَّهُمْ كَانُوا فِي السَّهْلِ! وَأَنََّّهُمْ مِنَ الْخَوْفِ وَالْمَوْتِ بِمَكَانٍ آمِنٍ.

2

Самуднинг куфри

Буларнинг барчаси, Самудни шукр ва Аллоҳ таолога ибодат қилишга етакламади. Балки, уларни куфр ва туғёнга етаклади. Улар, Аллоҳни унутиб, ато этилган нарсалари билан хурсанд бўлиб: “Ким биздан ҳам кучлироқ?” дейишди. Улар ҳеч қачон ўлмаймиз, қасрларимиз ва боғларимиздан чиқмаймиз, деб ўйладилар. Бу қишлоққа ўлим кирмайди ва уларга йўл топа олмайди, деб ўйладилар. Эҳтимол, улар Нух қавмини водийда яшагани учун (сувга) ғарқ бўлди. Од қавми пасттекис жойда бўлгани учун ҳалок бўлди, деб ўйлашган бўлиши мумкин. Улар, хавфдан ва ўлимдан омон қоладиган жойдамиз, деб ўйлашди.

۳ – عِبَادَةُ الْأَصْنَامِ

وَلَمْ يَكْفِهِمْ هَذَا، بَلْ نَحَتُوا الْحِجَارَةَ وَعَبَدُوا الْأَصْنَامَ. وَصَارُوا يَعْبُدُونَ الْحِجَارَةَ كَمَا كَانَتْ أُمَّةُ نُوحٍ تَعْبُدُهَا، وَكَذَلِكَ عَادٌ. إِنَّ اللَّهَ قَدْ جَعَلَهُمْ مُلُوكَ الْحِجَارَةِ، وَلَكِنَّهُمْ مِنْ جَهْلِهِمْ صَارُوا عَبَادَ الْحِجَارَةِ. إِنَّ اللَّهَ كَرَّمَهُمْ وَرَزَقَهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ. وَلَكِنَّهُمْ أَهَانُوا أَنْفُسَهُمْ، وَأَهَانُوا الْإِنْسَانَ. (إِنَّ اللَّهَ لَا يَظْلِمُ النَّاسَ شَيْئًا وَلَكِنَّ النَّاسَ أَنْفُسَهُمْ يَظْلِمُونَ) (يونس-۴۴).

عَجَبًا! إِنَّ الْحَجَرَ الَّذِي يَنْجِتُونَهُ بِأَيْدِيهِمْ فَلَا يَأْتِي وَلَا يَعْصِيهِمْ، قَدْ خَضَعُوا لَهُ وَوَقَعُوا سَاجِدِينَ! أَيْعْبُدُ الْقَوِيُّ الضَّعِيفَ؟ أَيْسَجِدُ السَّيِّدُ لِعَبْدِهِ؟ وَلَكِنَّهُمْ نَسُوا اللَّهَ فَنَسُوا أَنْفُسَهُمْ، وَأَبَوْا أَنْ يَعْبُدُوا اللَّهَ فَأَذَلَّهُمُ اللَّهُ.

3

Санамларга ибодат қилиш

Уларга бу кифоя қилмади, балки тошларни ўйиб (уни бут-санамга айлантириб), натижада ўша санамларга ибодат қилдилар. Тошларга, худди Нуҳ уммати ва Од қавми ибодат қилганидек ибодат қиладиган бўлдилар. Аллоҳ уларни тошлар устидан ҳукмрон қилган эди, лекин улар жоҳилликларидан, тошларнинг қулига айландилар. Албатта Аллоҳ уларга икром қилиб, яхшиликлар билан ризқлантирди. Лекин улар ўзлари ва инсониятни хорладилар.

“Албатта Аллоҳ инсонларга асло зулм қилмас. Лекин инсонлар (ўзлари) ўзларига зулм қилурлар” (Юнус-44).

Ажабо, улар қўллари билан йўниб-тарошлаётган тошлар сира-сира ўз ҳокимларига исён қилмайди. Нима қилсалар, жим туриб беришади.

Қизик (ҳоким инсон ўзига тўла бўйсундирилган тошлар пойига) бош урса, саждалар этиб сиғинса-я?!

Кучли ҳеч бир замонда заифга ибодат қилганми?! Подшоҳ ўз қули оёғига саждалар этиб сиғинганми?!

Инсонлар Аллоҳни унутдилар.

Инсонлар ўзларининг ким эканликларини унутдилар.

Инсонлар куч-қудратда тенгсиз яккаю ёлғиз Аллоҳга қул бўлишни хоҳламадилар.

Бас, натижада Аллоҳ уларни хор қилиб қўйди.

۴ - صَالِحٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ

وَأَرَادَ اللَّهُ أَنْ يُرْسِلَ إِلَيْهِمْ رَسُولًا، كَمَا أُرْسِلَ إِلَى أُمَّةِ نُوحٍ وَأُرْسِلَ إِلَى عَادٍ رَسُولًا. إِنَّ اللَّهَ لَا يَرْضَى لِعِبَادِهِ الْكُفْرَ، إِنَّ اللَّهَ لَا يُحِبُّ الْفَسَادَ فِي الْأَرْضِ.

وَكَانَ فِيهِمْ رَجُلٌ اسْمُهُ صَالِحٌ، وُلِدَ فِي بَيْتٍ شَرِيفٍ، وَنَشَأَ عَلَى عَقْلِ وَصَلَاحٍ. وَكَانَ وَلَدًا نَجِيًّا جَدًّا، وَكَانَ وَلَدًا رَشِيدًا جَدًّا، يُشِيرُ إِلَيْهِ النَّاسُ. وَيَقُولُونَ: هَذَا صَالِحٌ، هَذَا صَالِحٌ. وَكَانَ لِلنَّاسِ فِيهِ رَجَاءٌ كَبِيرٌ، يَقُولُونَ: سَيَكُونُ لَهُ شَأْنٌ، سَيَكُونُ لَهُ شَأْنٌ. يَرَى النَّاسُ أَنَّ صَالِحًا يَكُونُ مِنْ أَشْرَافِهِمْ، وَيَكُونُ مِنْ أَغْنِيَاءِهِمْ. وَيَرَوْنَ أَنَّهُ سَيَكُونُ لَهُ قَصْرٌ جَمِيلٌ وَبُسْتَانٌ كَبِيرٌ. وَيَرَى أَبُوهُ أَنَّ ابْنَهُ يَكْسِبُ بَعْقَلَهُ مَالًا عَظِيمًا وَيَخْرُجُ فِي النَّاسِ. يَخْرُجُ عَلَى فَرَسٍ، وَرَاءَهُ الْخَدَمُ فَيَسَلُّمُ عَلَيْهِ النَّاسُ، وَيَقُولُونَ هَذَا ابْنُ فُلَانٍ، هَذَا ابْنُ فُلَانٍ!

وَكَمَّ يَكُونُ سُورُهُ إِذَا سَمِعَ النَّاسَ يَقُولُونَ إِنَّهُ سَعِيدٌ جَدًّا، إِنَّ ابْنَهُ غَنِيٌّ جَدًّا. وَلَكِنَّ اللَّهَ أَرَادَ غَيْرَ ذَلِكَ، إِنَّ اللَّهَ أَرَادَ أَنْ يُشَرِّفَهُ بِالنُّبُوَّةِ، وَيُرْسِلَهُ إِلَى قَوْمِهِ، لِيُخْرِجَهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ. وَهَلْ فَوْقَ ذَلِكَ شَرَفٌ؟ وَهَلْ فَوْقَ ذَلِكَ كَرَامَةٌ؟

4

Солиҳ алайҳиссалом

Аллоҳ уларга ҳудди Нух уммати ва од қавмига юборганидек, элчи юборишни хоҳлади. Албатта Аллоҳ бандаларининг куфр ботқоғига ботишига рози бўлмайди, албатта Аллоҳ ерда бузуқликни ёқтирмайди. Уларнинг ичида Солиҳ исмли, обрўли хонадонда туғилиб, ақлли ва салоҳиятли бўлиб вояга етган кимса бор эди. У жуда одобли, ақл – фаросатли бола эди, инсонлар унга ишора қилиб: “Бу Солиҳ, Бу Солиҳ”, дейишар эди. Инсонларни ундан умидлари катта эди.

- Ҳали бу бола улуғ одам бўлади!

- Ҳали бу бола улуғ одам бўлади!

- Қавмнинг оқсоқоли, энг бой-бадавлат кишилари қаторига киради.

- Ўзининг хушманзара қасри, улкан боғ-роғлари бўлади...

Солиҳ алайҳиссаломнинг отаси ҳам шунга ўхшаш хаёлларни сурарди:

«Ҳали унинг ўғли ақли заковати орқали ҳаммадан кўп мол-дунё тўплайди. Зотдор оти устида ортидан бир гала хизматкорларини эргаштириб чиққанида, кўрган киши ўғлига салом беради.

Ҳамма «Бу Фалончининг ўғли, Бу Фалончининг ўғли» деб айтади. Одамлар унинг жуда бахтлилигини ва ўғлининг ҳаддан ташқари катта бойлигини ўзаро гаплашадилар...».

Лекин Аллоҳ таоло бошқа нарсани ирода қилганди.

Солиҳ алайҳиссалом пайғамбарлик шарафига мушарраф қилиб, зулматлардан нурга олиб чиқиш учун уни қавмига элчи қилиб юборди.

Айтингчи, бундан ҳам улуғ шараф ва бундан ҳам каромат борми?

۵ - دَعْوَةُ صَالِحٍ

وَقَامَ صَالِحٌ فِي قَوْمِهِ، يَقُولُ بِأَعْلَى صَوْتِهِ: (يَقَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ) (أعراف-۶۵).
وَكَانَ الْأَغْنِيَاءُ فِي شُغْلٍ مِنَ الْأَكْلِ وَالشُّرْبِ، وَكَانُوا فِي لَهْوٍ وَلَعِبٍ. وَكَانُوا يَعْبُدُونَ الْأَصْنَامَ وَلَا يَرَوْنَ إِلَهًا
غَيْرَهَا، فَمَا أَعْجَبَتْهُمْ دَعْوَةُ صَالِحٍ، غَضِبَ الْأَغْنِيَاءُ ثُمُودَ وَقَالُوا: مَنْ هَذَا؟ قَالَ الْخُدَّامُ: هَذَا صَالِحٌ. قَالُوا: مَاذَا
يَقُولُ؟ قَالُوا: يَقُولُ: اعْبُدُوا اللَّهَ، مَا لَكُمْ مِنْ إِلَهٍ غَيْرُهُ، وَيَقُولُ: إِنَّ اللَّهَ يَبْعَثُكُمْ بَعْدَ مَوْتِكُمْ وَيَجْزِيكُمْ. وَيَقُولُ:
أَنَا رَسُولُ اللَّهِ أُرْسَلَنِي إِلَى قَوْمِي. ضَحِكَ الْأَغْنِيَاءُ وَقَالُوا: مَسْكِينٌ! هَلْ يَكُونُ هَذَا رَسُولًا؟ مَا عِنْدَهُ قَصْرٌ وَلَا
بُسْتَانٌ، وَمَا لَهُ زَرْعٌ وَلَا نَخِيلٌ! فَكَيْفَ يَكُونُ هَذَا رَسُولًا؟

5

Солиҳнинг даъвати

Солиҳ, қавми олдида туриб, овози борича: “Эй қавмим, Аллоҳга ибодат қилинглар. Сизларга Ундан ўзга илоҳ йўқ” (Аъроф-62), деди. Бойлар еб-ичиш ва бефойда, ўйин-кулгуда эди. Бутларга ибодат қилиб, улардан бошқани илоҳ деб билмасдилар. Солиҳнинг даъвати уларни ажаблантирмади. Самуд қавми бойлари ғазабланиб: “Бу ким?” деди. Хизматкорлар: “Бу Солиҳ”, дейишди.

- Нима деяпти?

- Аллоҳга ибодат қилинглар, сизларга Ундан бошқа илоҳ йўқ, албатта Аллоҳ сизларни ўлганингиздан кейин қайта тирилтиради ва жазолайди, мен Аллоҳнинг пайғамбариман, қавмимга мени элчи қилиб юборди, деяпти.

- Бойлар кулиб: “Бечора! Бу пайғамбар бўла оладими? Унинг қасри ҳам боғи ҳам, экинлари ҳам хурмозори ҳам йўқ-ку! Бу қандай қилиб пайғамбар бўла олади?” дейишди.

٦ - دَعَايَةُ الْأَغْنِيَاءِ

وَرَأَى الْأَغْنِيَاءُ، أَنَّ بَعْضَ النَّاسِ يَمِيلُونَ إِلَى صَالِحٍ، فَخَافُوا عَلَى رِيَاسَتِهِمْ، وَقَالُوا:
 (مَا هَذَا إِلَّا بَشَرٌ مِثْلَكُمْ، يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ وَيَشْرَبُ مِمَّا تَشْرَبُونَ) (المؤمنون-٣٣).
 (وَلَكِنْ أَطَعْتُمْ بَشَرًا مِثْلَكُمْ إِنَّكُمْ إِذَا لَخَاسِرُونَ) (المؤمنون-٣٤).
 (أَبَعِدُكُمْ أَنْكُمْ إِذَا مِتُّمْ وَكُنْتُمْ تُرَابًا وَعِظَامًا أَنْكُمْ مُخْرَجُونَ) (المؤمنون-٣٥).
 (هِيَهَاتَ هِيَهَاتَ لِمَا تُوعَدُونَ) (المؤمنون-٣٦).
 (إِنْ هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ) (المؤمنون-٣٧).
 (إِنْ هُوَ إِلَّا رَجُلٌ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَمَا نَحْنُ لَهُ بِمُؤْمِنِينَ) (المؤمنون-٣٨).

6

Бойларнинг ғаламис ташвиқотлари

Баъзиларнинг Солиҳ алайҳиссаломга мойил бўлаётганини кўрган бой-бадавлат кимсалар ўзларининг бошлиқликларидан ажраб қолишдан кўрқиб, типирчилаб қолишди. Улар дедилар:

«Бу сизга ўхшаган башар, холос. Сиз еган нарсадан ейди, сиз ичган нарсадан ичади.

Агар ўзингизга ўхшаган башарга итоат қилсангиз, унда, албатта, сиз зиёнкорлардандирсиз.

У сизга, ўлсангиз, тупроқ ва суяк бўлсангиз ҳам, албатта, чиқарилгувчи бўлишингизни ваъда қилмоқдами?!

Ҳайхот! Ҳайхот! Сизга ваъда қилинган нарса нақадар узок!

Шу дунёдаги ҳаётимиздан бошқа ҳаёт йўқдир. Ўламиз, тириламиз ва биз қайта тирилгувчи эмасмиз.

У фақат Аллоҳга нисбатан ёлғон уйдирган одам, холос. Биз унга иймон келтиргувчи эмасмиз», (Мўъминун-33-38).

۷ – قَدْ أَخْطَأَ ظَنُّنَا!

وَكَفَرَ النَّاسُ بِصَالِحٍ وَلَمْ يُؤْمِنُوا بِهِ. وَلَمَّا وَعَظَهُمْ صَالِحٌ وَمَنَعَهُمْ مِنْ عِبَادَةِ الْأَصْنَامِ قَالُوا: يَا صَالِحُ كُنْتَ وَلَدًا نَجِيًّا جَدًّا، وَكُنْتَ وَلَدًا رَشِيدًا جَدًّا، وَكُنَّا نَظُنُّ أَنَّكَ سَتَكُونُ مِنْ كِبَارِ النَّاسِ وَأَشْرَافِهِمْ. وَكُنَّا نَظُنُّ أَنَّكَ سَتَكُونُ مِثْلَ فُلَانٍ وَفُلَانٍ فَلَمْ تَكُنْ شَيْئًا. وَالَّذِينَ كَانُوا فِي سَبِيلِكَ، وَكَانُوا دُونَكَ فِي الْعَقْلِ أَصْبَحُوا رِجَالًا كِبَارًا.

وَأَنْتَ يَا صَالِحُ، أَخَذْتَ سَبِيلَ الْفَقْرِ، قَدْ أَخْطَأَ ظَنُّنَا فِيكَ، قَدْ خَابَ رَجَاؤُنَا فِيكَ. مَسْكِينُ أَبِيكَ، مَا نَالَ خَيْرًا مِنْكَ. مَسْكِينَةُ أُمِّكَ، لَقَدْ ضَاعَ تَعْبُهَا فِيكَ!

سَمِعَ صَالِحٌ كُلَّ هَذَا، وَتَأَسَّفَ عَلَى قَوْمِهِ، وَإِذَا مَرَّ صَالِحٌ بِقَوْمٍ قَالُوا: رَحِمَ اللَّهُ أَبَا صَالِحٍ لَقَدْ ضَاعَ

ابنه.

7

Биз хато ўйладик

Инсонлар, Солиҳга куфр келтириб, унга иймон келтирмадилар. Солиҳ уларга ваъз қилиб, бутларга ибодат қилишдан қайтарганида, шундай дедилар: “Эй Солиҳ! Жуда яхши бола эдинг, жуда ақлли бола эдинг, биз сени, инсонларнинг бойи ва улуғларидан бўлади, деб ўйлардик. Биз сени, фалончи ва пистончилардек бўлади, дер эдик. Лекин ҳеч бири бўлмади.

Сен тенги ақлсиз болалар ҳам бугун улуғ одамлар бўлиб етишишди.

Сен эй Солиҳ, камбағаллик йўлини танладинг, биз сен ҳақингда фикримиз хато бўлиб чиқди, сендан кутган умидларимиз чиппакка чиқди. Бечора отанг, сендан яхшилик кўрмади. Бечора онанг, сенга қилган машаққатлари зое кетди!

Солиҳ буларнинг барчасини эшитди ва қавми (нинг холи)га афсусланди. Солиҳ қавм олдидан ўтса, улар: “Аллоҳ Солиҳнинг отасига раҳм қилсин! Ўғлидан айрилди”, дейишар эди.

۸ - نَصِيحَةُ صَالِحٍ

وَلَمْ يَزَلْ صَالِحٌ يَنْصَحُ لِقَوْمِهِ، وَيَدْعُوهُمْ إِلَى اللَّهِ بِحِكْمَةٍ وَرِفْقٍ.

يَقُولُ: يَا إِخْوَانِي! أَتَظُنُّونَ أَنَّكُمْ هُنَا إِلَى الْأَبَدِ؟ أَتَظُنُّونَ أَنَّكُمْ تَسْكُنُونَ فِي هَذِهِ الْقُصُورِ دَائِمًا؟

أَتَظُنُّونَ أَنَّكُمْ لَا تَزَالُونَ فِي هَذِهِ الْبَسَاتِينِ وَالْأَنْهَارِ؟ وَأَنَّكُمْ لَا تَزَالُونَ تَأْكُلُونَ مِنْ هَذِهِ الزُّرُوعِ

وَالْأَشْجَارِ؟

وَأَنْتُمْ لَا تَرَالُونَ تَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا؟ أَبَدًا! أَبَدًا!
 إِنَّ ذَلِكَ لَا يَكُونُ! إِنَّ ذَلِكَ لَا يَكُونُ! فَلِمَاذَا مَاتَ آبَاؤُكُمْ يَا إِخْوَانِي! كَانَتْ لَهُمْ قُصُورٌ، وَكَانَتْ
 لَهُمْ كَذَلِكَ بَسَاتِينٌ وَعُيُونٌ. وَكَانَتْ لَهُمْ زُرُوعٌ وَنَخِيلٌ، وَكَانُوا يَنْحِتُونَ مِنَ الْجِبَالِ بُيُوتًا يَسْكُنُونَ فِيهَا.
 وَلَكِنَّ كُلَّ ذَلِكَ لَمْ يَنْفَعَهُمْ! وَلَكِنَّ كُلَّ ذَلِكَ لَمْ يَمْنَعَهُمْ! وَوَصَلَ إِلَيْهِمْ مَلَكُ الْمَوْتِ وَوَجَدَ إِلَيْهِمْ
 سَبِيلًا!
 كَذَلِكَ تَمُوتُونَ أَنْتُمْ أَيْضًا وَيَبْعَثُكُمْ اللَّهُ وَيَسْأَلُكُمْ عَنْ هَذَا التَّعِيمِ.

8

Солиҳнинг насиҳати

Солиҳ қавмига насиҳат қилиб, уларни ақл ва ҳикмат ила Аллоҳга даъват қилишдан тўхтамади. У: Эй биродарларим!

Сизлар абадул абад мана шу ерда қоламиз деб ўйлаясизларми?!

- Мангу муҳташам қасрлар ичида кайф-сафо қиламиз деган ўйдасизларми?!

Сизлар бу боғ-роғлар ва анҳорларда доим бўламиз, деб ўйласизларми? Сизлар бу экин ва дарахтлар (мевасини) ейишда бардавом бўласизларми? Сизлар тоғларни ўй солиб юрмоқчимисизлар?

Йўқ, Ҳеч қачон, йўқ, ҳеч қачон, сизларнинг бу хомхаёлларингиз ҳаргиз амалга ошмас!

Ҳеч қачон ўйлаганларингиз бўлмайди! Эй биродарлар! Ахир ота-боболарингиз қаёққа кетди?!

Ота-боболарингиз ҳам муҳташам қасрлар қуришганди. Уларнинг ҳам боғ-роғлари ва булоқлари бор эди. Экинзор ва хурмозорлари бор эди. Оталарингизда худди сизлар каби тошлардан қасрлар қуриб яшардилар.

Лекин шунча мол-мулклари уларга фойда бермади. Уларни ўлимдан сақлаб қолдимиз?

Ахир ўлим фариштаси оталарингиз жонини дорул бақога олиб кетмаганмиди?!

Худди шундай сизлар ҳам бир куни албатта ўласизлар. Сўнг Аллоҳ таоло сизларни тирилтириб, неъматларини нималарга сарфлаганингиздан сўроқ қилади.

۹ - مَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ

وَيَا إِخْوَانِي، لِمَاذَا تَفْرُونَ مِنِّي؟ مَاذَا تَخَافُونَ؟ أَنَا لَا أَنْقُصُ مِنْ مَالِكُمْ شَيْئًا، أَنَا لَا أَطْلُبُ مِنْكُمْ شَيْئًا. أَنَا أَنْصَحُ لَكُمْ وَأُبَلِّغُكُمْ رَسُولَاتِ رَبِّي.

(وَمَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ مِنْ أَجْرٍ إِنْ أَجْرِيَ إِلَّا عَلَى اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ) (الشعراء-۱۰۹).

وَيَا إِخْوَانِي، لِمَاذَا لَا تُطِيعُونَنِي وَأَنَا لَكُمْ نَاصِحٌ أَمِينٌ؟ وَلِمَاذَا تُطِيعُونَ الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَهُمْ؟ وَالَّذِينَ يَفْجُرُونَ وَيُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ! وَعَجَزَ الْقَوْمُ وَلَمْ يَجِدُوا عَلَى ذَلِكَ جَوَابًا. فَقَالُوا:

(إِنَّمَا أَنْتَ مِنَ الْمُسَحَّرِينَ. مَا أَنْتَ إِلَّا بَشَرٌ مِثْلُنَا فَأْتِ بآيَةٍ إِنْ كُنْتَ مِنَ الصَّادِقِينَ) (الشعراء-

۱۰۳).

9

Сизлардан бунга ажру-мукофоит сўрамайман

Эй биродарларим! Нима учун мендан қочяпсизлар? Нимадан кўрқяпсизлар?

Менга сизларнинг мол-дунёларингиз керак эмас. Сизлардан ҳеч нарса умидвор эмасман.

Сизларга насиҳат қилиб, роббимнинг юборган нарсасини сизларга етказяпман. “Мен сизлардан бунинг учун ҳақ-ажр

сўрамасман. Менинг ажрим фақатгина Роббул Оламийн зиммасидадир” (Шуъаро-109).

Эй биродарларим! Нима учун менга итоат қилмаяпсизлар, мен сизларга ишончли насихатчиман. Нима учун одамларга зулм қилиб, уларни молларини (ноҳақ) еяётганларга итоат қиляпсизлар? Улар ерда гуноҳ ишлар ва бузукликлар қиладилар, ҳеч тузалмайдилар! Қавм ожиз қолиб, бунга жавоб топа олмади.

“Сен, албатта, сеҳрланганлардансан. Сен бизга ўхшаган башардан бошқа ҳеч нарса эмассан. Агар ростгўйлардан бўлсанг, оят-мўъжиза келтир” (Шуъаро-153), дедилар.

۱۰ - نَاقَةُ اللَّهِ

قَالَ صَالِحٌ: وَأَيُّ آيَةٍ تُرِيدُونَ؟ قَالُوا: إِنْ كُنْتَ صَادِقًا فَأَخْرِجْ لَنَا مِنْ هَذَا الْجَبَلِ نَاقَةً حَامِلًا!
وَكَانَ النَّاسُ يَعْلَمُونَ، أَنَّ النَّاقَةَ لَا تَلِدُهَا إِلَّا النَّاقَةُ. وَأَنَّ النَّاقَةَ لَا تَنْبُتُ مِنَ الْأَرْضِ وَلَا تَنْتُجُ مِنَ
الْحَجَرِ. وَأَيَقِنُوا أَنَّ صَالِحًا سَيَعْجِزُ، وَأَنَّهُمْ سَيَنْجَحُونَ! وَلَكِنَّ صَالِحًا كَانَ قَوِيَّ الْإِيمَانِ بِرَبِّهِ، وَكَانَ يَعْلَمُ أَنَّ
اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ. فَدَعَا اللَّهَ صَالِحٌ، وَكَانَ كَمَا طَلَبَ النَّاسُ، خَرَجَتْ مِنَ الْجَبَلِ نَاقَةٌ حَامِلٌ وَوَلَدَتْ.
وَتَحَيَّرَ النَّاسُ وَدَهَشُوا، وَلَكِنَّ لَمْ يُؤْمِنْ مِنْهُمْ إِلَّا وَاحِدٌ.

10

Аллоҳнинг туяси

Солиҳ: “Қайси оятни хоҳлайсизлар?” деса, улар: “Агар ростгўй бўлсанг, биз учун шу тоғдан ҳомиладор туя чиқаргин!” дейишди. Одамлар туяни тош эмас, туя туғишини яхши билардилар, Туянинг ердан ўсиб чиқмаслиги ёки тошдан пайдо бўлмаслиги ҳаммага маълум эди.

Улар Солиҳни ожиз қолдириб, ғалаба нашидасини суришларига аниқ ишонгандилар. Лекин Аллоҳга ҳақиқий

иймон келтирган Солиҳ алайҳиссалом У зотнинг барча нарсага қодирлигини билар эди.

Солиҳ, инсонлар талаб қилганидек Аллоҳга дуо қилди. Тоғдан ҳомиладиор бир туя чикди ва туғди. Инсонлар ҳайратланиб, даҳшатга тушишди. Лекин улар ичида бир кишидан бошқа ҳеч ким иймон келтирмади.

۱۱ - النَّوْبَةُ

قَالَ صَالِحٌ: هَذِهِ نَاقَةٌ لِلَّهِ، وَهَذِهِ آيَةٌ لِلَّهِ! سَأَلْتُمْ فَخَلَقَهَا لَكُمْ بِقُدْرَتِهِ. فَاحْتَرِمُوا هَذِهِ النَّاقَةَ (وَلَا تَمَسُّوهَا بِسُوءٍ فَيَأْخُذَكُمْ عَذَابٌ قَرِيبٌ) (الأعراف-۷۳).

وَإِنَّ هَذِهِ النَّاقَةَ تَأْكُلُ فِي أَرْضِ اللَّهِ وَتَشْرَبُ وَتَأْتِي وَتَذْهَبُ، وَلَيْسَ عَلَيْكُمْ عَلَيْهَا وَمَاؤُهَا، فَالْعَلْفُ كَثِيرٌ وَالْمَاءُ كَثِيرٌ. وَكَانَتْ هَذِهِ النَّاقَةُ كَبِيرَةً جَدًّا وَغَرِيبَةً فِي الْخَلْقِ، فَكَانَتْ مَاشِيَتُهُمْ تَخَافُهَا وَتَنْفِرُ مِنْهَا. وَكَانَتْ كُلَّمَا جَاءَتْ تَشْرَبُ، نَفَرَتِ الْمَاشِيَةُ وَفَرَّتْ.

رَأَى صَالِحٌ ذَلِكَ، فَقَالَ: لِلنَّاقَةِ يَوْمٌ، وَلِمَاشِيَتِكُمْ يَوْمٌ. فَيَوْمًا تَشْرَبُ هَذِهِ النَّاقَةُ، وَيَوْمًا تَشْرَبُ مَاشِيَتُكُمْ.

وَكَذَلِكَ كَانَ، فَإِذَا كَانَتْ نَوْبَةُ النَّاقَةِ ذَهَبَتْ فَشَرِبَتْ. وَإِذَا كَانَتْ نَوْبَةُ مَاشِيَةِ الْقَوْمِ ذَهَبَتْ فَشَرِبَتْ.

11

Навбат

Солиҳ: “Бу Аллоҳнинг туяси ва бу Аллоҳнинг мўжизаси!

Сизлар сўрадингиз ва У Ўз қудрати ила яратди.

“Унга ёмонлик етказманглар, акс ҳолда, сизни яқин азоб ушлайди” (Аъроф-73).

Албатта бу туя Аллоҳнинг ерида еб-ичади, (хоҳлаган жойига) бориб-келади, унинг еми ва суви сизларни зиммангизда эмас. Ем ва сув эса кўпдир. Бу туя жуда катта ва махлуқотлар ичида ажойиб эди. Улар ундан кўрқиб, қочишар эди. Ҳар гал

сув ичишга келганида, ҳайвонлар ундан кўрқиб қочар эди. Солиҳ буни кўрди ва: “Туя учун бир кун ва чорва-молларингиз учун алоҳида бир кун. Бир кун бу туя ичади, бир кун молларингиз ичади”, дедилар. Шундай бўлди ҳам, туянинг гали келганида, бориб ичди. Қавмнинг чорва-молларини навбати келганида, улар ҳам бориб ичди.

۱۲ – طُعْيَانُ ثَمُودَ

وَلَكِنْ اسْتَكْبَرَ الْقَوْمُ وَطَعَوْا، وَقَالُوا: لِمَآذَا لَا تَشْرَبُ مَا شِئْتِنَا كُلَّ يَوْمٍ. وَضَجَرَ النَّاسُ مِنْ هَذِهِ النَّاقَةِ الَّتِي تَنْفُرُ مِنْهَا مَا شِئْتُهُمْ. وَكَانَ صَالِحٌ قَدْ حَدَّرَهُمْ مِنْ أَنْ يُهَيِّئُوا هَذِهِ النَّاقَةَ، وَلَكِنَّهُمْ لَمْ يَحْذَرُوا. قَالُوا: مَنْ يَقْتُلُ هَذِهِ النَّاقَةَ؟

قَامَ رَجُلٌ، وَقَالَ: أَنَا! وَقَامَ الْآخَرُ، وَقَالَ: أَنَا! وَذَهَبَ الشَّقِيَّانِ، وَجَلَسَا يَنْتَظِرَانِ خُرُوجَ النَّاقَةِ، حَتَّى إِذَا خَرَجَتِ النَّاقَةُ رَمَاهَا الْأَوَّلُ بِسَهْمٍ، وَنَحَرَهَا الثَّانِي فَقَتَلَهَا.

12

Самдунинг туғёни

Лекин Самуд қавми ҳаддан ошди, кибрга кетди. Улар «Нега энди молларимиз ҳар куни суғорилмас экан» деб туяга қўпол муносабатда бўла бошладилар. Солиҳ алайҳиссалом Аллоҳ таоло мўжизаси бўлмиш туяга нисбатан юмшоқ муомалада бўлишни эслатсалар-да, қавм сира қулоқ солмасди.

- Ким шу туяни сўя олади? дейишди.
- Бири мен, деб айтди.
- Иккинчиси ҳам мен, деди.

Икки бадбахт туя чиқишини пойлаб ўтирдилар. Туя кўриниши биланок, биринчиси уни камон ўқи билан отди. Иккинчиси эса сўйиб, қатл қилди.

۱۳ - الْعَذَابُ

وَلَمَّا عَلِمَ صَالِحٌ، أَنَّ النَّاقَةَ قَدْ نُجِرَتْ، تَأَسَّفَ وَحَزِنَ جَدًّا، وَقَالَ لِلنَّاسِ:
 (تَمَتُّعُوا فِي دَارِكُمْ ثَلَاثَةَ أَيَّامٍ ذَلِكَ وَعَدُّ غَيْرِ مَكْذُوبٍ) (هود-۶۵).
 وَكَانَ فِي الْمَدِينَةِ تِسْعَةُ رِجَالٍ يُفْسِدُونَ فِي الْأَرْضِ وَلَا يُصْلِحُونَ، فَحَلَفُوا، وَقَالُوا نَقْتُلُ صَالِحًا وَأَهْلَهُ
 فِي اللَّيْلِ، وَإِذَا سُئِلْنَا نَقُولُ: مَا عِنْدَنَا عِلْمٌ، وَلَكِنَّ اللَّهَ حَفِظَ صَالِحًا وَأَهْلَهُ.
 وَلَمَّا كَانَ الْيَوْمَ الثَّلَاثُ جَاءَهُمُ الْعَذَابُ، أَصْبَحُوا كَعَادَتِهِمْ، فَإِذَا بِصَيْحَةٍ مَعَ زَلْزَالٍ شَدِيدٍ. صَيْحَةٌ
 تَفْطَرَتْ مِنْهَا الْقُلُوبُ، وَزَلْزَالٌ تَهَدَّمَتْ مِنْهُ الْبُيُوتُ، وَكَانَ يَوْمًا عَلَى ثَمُودَ شَدِيدًا.
 وَمَاتَ النَّاسُ كُلُّهُمْ وَخَرِبَتْ الْمَدِينَةُ. وَهَاجَرَ صَالِحٌ وَالْمُؤْمِنُونَ مِنْ تِلْكَ الْمَدِينَةِ الشَّقِيَّةِ. وَمَا يَصْنَعُونَ
 فِيهَا؟

وَخَرَجَ صَالِحٌ، وَهُوَ يَنْظُرُ إِلَى قَوْمِهِ وَهُمْ أَمْوَاتٌ، فَقَالَ بِصَوْتٍ حَزِينٍ: (يَا قَوْمِ، لَقَدْ أَبْلَغْتُكُمْ رَسُولًا
 رَبِّي وَنَصَحْتُ لَكُمْ وَلَكِنْ لَا تُحِبُّونَ النَّاصِحِينَ) (الأعراف-۷۹).
 وَلَا يَرَى الْإِنْسَانَ الْيَوْمَ هُنَالِكَ إِلَّا قُصُورًا خَالِيَةً وَبُتْرًا مُعْطَلَةً. وَلَا يَرَى إِلَّا قُرَى مُوحِشَةً لَيْسَ فِيهَا
 دَاعٍ وَلَا مُجِيبٌ. وَلَمَّا مَرَّ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ عَلَى دِيَارِ ثَمُودَ فِي طَرِيقِهِ إِلَى الشَّامِ، قَالَ
 لِأَصْحَابِهِ: لَا تَدْخُلُوا مَسَاكِنَ الَّذِينَ ظَلَمُوا أَنْفُسَهُمْ إِلَّا أَنْ تَكُونُوا بَاكِينَ حَذَرًا مِنْ أَنْ يُصِيبَكُمْ مِثْلُ مَا
 أَصَابَهُمْ.
 (أَلَا إِنَّ ثَمُودَ كَفَرُوا رَبَّهُمْ أَلَا بُعْدًا لِثَمُودِ) (هود-۶۸).

13

Азоб

Солиҳ туянинг сўйиб, ўлдирилганини билгач, афсусланди
 ва жуда хафа бўлди. Инсонларга қарата:

“Диёрингизда уч кун баҳраманд бўлиб тулинг. Бу ёлғон
 бўлмаган ваъдадир” (Ҳуд-65), деди.

Мана шу юртда ер юзида фитна-фасод кўзгаб юрадиган тўққизта бузғунчи кимса ҳам яшарди. Улар тунда Солиҳ алайҳиссаломни ва унинг оиласини пинҳоний равишда ўлдириб юборишга келишдилар.

- Агар биздан сўрашса, билмаймиз, деб тураверамиз, дейишди.

Лекин Аллоҳ таоло Солиҳ алайҳиссаломни ва у кишининг аҳли оилаларини асраб қолди. Ниҳоят айтилган уч кун ҳам ўтиб, азоб келди. Одамлар тонгни одатдагидек қаршиладилар. Баногоҳ қаттиқ зилзила билан даҳшатли қичқирик янгради. Мана шу қичқирик зарбидан юраклар ёрилиб кетди. Зилзила оқибатида уйлар вайронага айланди. Самуд қавми учун шиддатли кун бўлди. Одамларнинг барчаси вафот этиб, шаҳар харобага айланди.

Солиҳ алайҳиссалом ва у кишига эргашган мўминлар бу бадбахт шаҳарни ташлаб чиқдилар. Энди улар бу ерда нима ҳам қилишарди. Қавмининг жасадларига кўзи тушган Солиҳ алайҳиссалом ҳазин овозда:

- «Эй қавмим! Дарҳақиқат мен сизларга Парвардигорим рисолатини етказган ва насихатлар қилган эдим. Лекин сизлар насихатгўйларни севмасдингиз», (Аъроф-79) дедилар.

(Бир вақтлар гуллаб яшнаган шаҳар ўрнида) бугун хувиллаган сарой харобалари ва ташландиқ қудуқдан бошқа ҳеч нарса қолмади. Бирор чақирувчи ҳам, унга жавоб қилувчи ҳам топилмайдиган бўм-бўш кўрқинчли шаҳар харобалари кўзга ташланиб турибди. Расулulloҳ (соллаллоҳу алайҳи ва саллам) Шомга кетар эканлар Самуд қавми яшаган диёрга яқинлашиб, ўз асҳобларига:

«Ўзларига зулм қилган кимсалар масканларига, уларга етган нарса сизларга ҳам етиб қолишидан кўрқиб йиғлаган ҳолда кинингиз!» дедилар. **«Огоҳ бўлингизким, албатта**

**Самуд (қабиласи) Парвардигорларига кофир бўлган эдилар.
Огоҳ бўлингизким, Самуд (қабиласи) ҳалокатга учради»
(Худ-68).**